

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

**КВАЛІФІКАЦІЙНА
РОБОТА МАГІСТРА**

**на тему: «Культурна дипломатія США як інструмент зовнішньої
інформаційної політики»**

Виконала:

студентка 2-го курсу, групи УМІБ-61
другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
ОПП «Міжнародна інформаційна безпека»

Кошуба Уляна Володимирівна

Керівник:

к. п. н., доцент Солових Євгенія Миколаївна

Рецензент:

к.соц.н., Зінчина Олександра Борисівна
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові)

ХАРКІВ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США ЯК ІНСТРУМЕНТА ЗОВНІШНЬОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ...	7
1.1. Поняття та сутність культурної дипломатії в міжнародних відносинах	7
1.2. Теоретичні підходи до вивчення культурної дипломатії.....	10
1.3. Основні інституції та механізми культурної дипломатії США	19
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ЗАСТОСУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США.....	28
2.1. Еволюція культурної дипломатії США: історичні та сучасні аспекти.....	28
2.2. Ключові програми культурної дипломатії США в контексті зовнішньої інформаційної політики.....	42
2.3. Оцінка ефективності реалізації культурної дипломатії США в міжнародних інформаційно-комунікаційних процесах	51
Висновки до розділу 2	56
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США.....	58
3.1. Визначення основних проблем та викликів у сфері культурної дипломатії США.....	58
3.2. Шляхи вдосконалення культурної дипломатії США в умовах сучасних міжнародних викликів	70
Висновки до розділу 3	73
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79

ВСТУП

Культурна дипломатія виступає важливим інструментом сучасної зовнішньої інформаційної політики, сприяючи формуванню позитивного іміджу держави на міжнародній арені та встановленню міжкультурного діалогу. У випадку Сполучених Штатів Америки культурна дипломатія стала потужним механізмом впливу, який, поряд із іншими компонентами "м'якої сили", дозволяє країні зміцнювати свої позиції у світі.

Актуальність теми. Сучасна система міжнародних відносин вимагає від держав ефективних інструментів комунікації, орієнтованих на популяризацію власних цінностей та зміцнення культурного впливу. У цьому контексті культурна дипломатія США є однією з найуспішніших моделей, проте навіть вона стикається з викликами, такими як глобальні кризи, політична поляризація, недоліки фінансування та конкуренція з боку таких держав, як Китай. Дослідження цієї теми допоможе виявити слабкі місця та перспективи вдосконалення.

Питання культурної дипломатії широко досліджувалося в наукових працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Серед зарубіжних дослідників слід виділити праці Джозефа Ная [55, 56], Мілтона Каммінгса [20], Харамійо Хассіра [43], які вивчали "м'яку силу" та її інструменти. В Україні тематика культурної дипломатії розглядається у працях таких науковців, як Оксана Стасевська [2], Ілля Маланчук [2], Наталія Матвійчук [1]. Проте, незважаючи на велику кількість досліджень, практичні аспекти подолання сучасних викликів, залишаються недостатньо висвітленими.

Мета та завдання роботи. Мета дослідження полягає у визначенні засад формування культурної дипломатії США як інструмента зовнішньої інформаційної політики та оцінка її ефективності в умовах сучасних міжнародних викликів. Для досягнення цієї мети ставляться такі завдання:

- визначити поняття та сутність культурної дипломатії в міжнародних відносинах;

- розглянути теоретичні підходи до вивчення культурної дипломатії;
- з'ясувати роль основних інституцій та механізмів культурної дипломатії США;
- прослідкувати еволюцію культурної дипломатії США та її сучасні аспекти;
- виявити ключові програми культурної дипломатії США;
- оцінити ефективність реалізації культурної дипломатії США в контексті зовнішньої інформаційної політики;
- схарактеризувати основні проблеми культурної дипломатії США;
- запропонувати шляхи вдосконалення культурної дипломатії США.

Об'єкт дослідження – культурна дипломатія США.

Предмет дослідження – інструменти формування культурної дипломатії США та її вплив на міжнародну інформаційно-комунікаційну взаємодію.

Методологічну базу дослідження склали такі теоретичні методи, як аналіз та синтез, які дозволили змістовно розкрити поняття культурної дипломатії. Застосування системного підходу дозволило розглядати культурну дипломатію США як комплексний інструмент, що охоплює різноманітні інституції, механізми та програми. Для оцінки фінансового забезпечення ключових програм культурної дипломатії по роках було використано метод порівняння (рис. 2.1., рис 2.2.). Під час розкриття генези поняття культурної дипломатії та історичних етапів розвитку культурної дипломатії США було використано історичний метод, який показав наскільки сильно культурна дипломатія США еволюціонувала з часів холодної війни

Інформаційну базу склали нормативно-правові акти, аналітичні звіти Державного департаменту США, наукові праці, монографії, матеріали міжнародних конференцій та публікації в періодичних виданнях, а також

офіційні веб-сторінки державних установ, таких як Бюро з питань освіти та культури та Офіс громадських обмінів.

Практичне значення. Отримані результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення механізмів реалізації культурної дипломатії, розробки стратегій зовнішньої інформаційної політики та аналізу ефективності подібних програм в інших країнах. Окрім цього, вони можуть бути впроваджені у вивчення таких дисциплін, як «Публічна та культурна дипломатія», «Державний брендинг у міжнародних відносинах», та інших, для підготовки фахівців-міжнародників при Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Апробація результатів. Основні положення та результати дослідження були представлені на Всеукраїнському науково-практичному круглому столі «Стратегічні напрями зовнішньої політики та дипломатії країн світу», організованому кафедрою міжнародних відносин Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» на тему «Культурна дипломатія США як інструмент зовнішньої інформаційної політики» у вигляді тез.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 87 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок, з яких основного тексту – 80 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США ЯК ІНСТРУМЕНТА ЗОВНІШНЬОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1. Поняття та сутність культурної дипломатії в міжнародних відносинах

Культурна дипломатія є життєво важливим елементом сучасних міжнародних відносин, особливо з огляду на культурні конфлікти, які характеризують сучасний глобальний ландшафт. Це важливий механізм для передачі культурних цінностей, який також сприяє розумінню різноманітних культур у всьому світі. Головною метою культурної дипломатії є сприяння транснаціональному діалогу між різними культурами та націями, зокрема між Заходом і мусульманським світом. Слід зазначити, що культурна дипломатія є не лише сферою держав – недержавні актори також значно впливають на цю сферу [13].

За останні десятиліття численні події підкреслили критичну важливість культурних факторів у сучасній міжнародній політиці. До них належать конфлікти, на які сильно вплинули етнічні, культурні та релігійні переконання. Основні теми обговорення охоплюють зіткнення цивілізацій, тероризм, що ґрунтується на релігійних мотивах, зростання ролі «м'якої сили» в дипломатії та вплив комунікаційних технологій на відносини між народами та урядами.

Для розкриття поняття культурної дипломатії, нам варто звернутися до визначення Мілтона Каммінгса, який описує культурну дипломатію як обмін ідеями, інформацією, мистецтвом та іншими культурними аспектами між націями та народами з метою взаєморозуміння. Каммінгс також зазначає, що культурна дипломатія іноді може діяти як односторонній процес, коли одна нація зосереджується на просуванні своєї мови, поясненні своєї політики та поглядів або «розповіді своєї історії» світовій аудиторії. Ця форма дипломатії передбачає діяльність, спрямовану на представлення культурної спадщини нації в найширшому розумінні. Далі Патриція Гоф пояснює, що культурна дипломатія «ґрунтується на припущенні, що мистецтво, мова та освіта є одними з найважливіших точок входу в культуру». З визначеннями обох

авторів неможливо не погодитись. На нашу ж думку, культурна дипломатія – це напрям публічної дипломатії, який використовує культуру як засіб комунікації та взаємодії між державами та народами. Вона спрямована на зміцнення міжнародних відносин через обмін культурними цінностями, ідеями, традиціями та досягненнями, сприяючи взаєморозумінню та співпраці на глобальному рівні [20, с. 1] [31, с.420].

Зусилля щодо поширення культури однієї нації серед представників інших, зазвичай включають демонстрацію культурної спадщини, стилю життя та вірувань. Центральним елементом культурної дипломатії є культурний обмін, наприклад мистецькі програми, виставки, концерти та вистави. З огляду на це, культурна дипломатія охоплює різні форми, включаючи музичну дипломатію, мистецьку дипломатію (зосереджена на високих мистецтвах, таких як музика, література та живопис), історичну дипломатію, а також вивчення та популяризацію мов. Цільовою аудиторією для таких обмінів є іноземні товариства, групи (наприклад, вчені та митці) або навіть окремі особи. Помітна відмінність між традиційною дипломатією та культурною дипломатією полягає в тому, що остання активно взаємодіє з іноземною громадськістю [71, с. 71].

Культурна складова стала важливим дипломатичним інструментом, який є мостом для сприяння взаєморозумінню між націями. Дедалі частіше уряди віддають пріоритет культурному чиннику у своїх програмах зовнішньої політики та дипломатичних зусиллях. На думку Харамійо Хассір, цілі культурної дипломатії зосереджені насамперед навколо створення основи довіри з іншими націями, яку можна використовувати для досягнення політичних, економічних і військових угод. У рамках цієї довіри головною метою є культивування стабільних стосунків між людьми, які виходять за межі змін політичного керівництва. Культурна дипломатія має на меті створити програму співпраці, включно з державною, незважаючи на потенційні політичні розбіжності. Крім того, вона дає можливість створити нейтральну платформу для спілкування звичайних громадян, слугуючи гнучким і

загальноприйнятим засобом взаємодії з країнами, які можуть мати напружені або взагалі відсутні дипломатичні зв'язки [43].

Незалежно від держави, яка впроваджує, трьома основними цілями культурної дипломатії є захист національної ідентичності, підвищення престижу країни та сприяння взаєморозумінню. Захист національної ідентичності належить до прав держав на культурне самовизначення, які є основоположними в Декларації ЮНЕСКО про принципи міжнародного культурного співробітництва (4 листопада 1966 р.). Підвищення престижу країни передбачає бажання зміцнити її міжнародний авторитет через поширення її культури, цінностей і традицій. Сприяння взаєморозумінню ґрунтується на вірі в те, що неосвіченість породжує ворожнечу між людьми, тоді як розуміння інших культур сприяє миру. Цей принцип призвів до створення програм обміну та стипендій в освіті і робить акцент на вивченні мови для подолання культурних розривів між громадами різних країн.

Історично державні інституції були основними акторами культурної дипломатії, монополізуючи зовнішні справи як свою спеціалізовану сферу. Однак, після Другої світової війни ландшафт міжнародних відносин кардинально змінився. Ця епоха ознаменувалася появою нових дипломатичних акторів – як урядових, так і неурядових – і швидким розвитком інформаційних і комунікаційних технологій. Незважаючи на таку еволюцію, культурні та релігійні відмінності, особливо між мусульманським світом і Заходом посилюються, тому зусилля культурної дипломатії довелося розширити шляхом збільшення кількості університетів та дослідницьких центрів [21].

Незважаючи на всі зусилля, XXI століття стало свідком зростання культурної напруги між мусульманським і західним світами. Цій напруженості сприяють різні чинники, зокрема міграція, тероризм, зовнішня політика Заходу щодо мусульманських країн, концепції свободи слова та обмеження релігійної свободи в обох сферах. Це суперництво часто загострюється до критичних рівнів, оголюючи крихкість відносин між цими світами.

Деякі вчені підкреслюють, що культурні фактори лежать в основі поточних і майбутніх конфліктів. Семюел Гантінгтон стверджує, що культурні відмінності – сформовані історією, мовою, традиціями й особливо релігією – не тільки реальні, але й значні. Він песимістично робить висновок, що культурні зіткнення домінуватимуть у глобальному політичному ландшафті, а лінії культурного розлому стануть лініями бойових дій у майбутньому. І навпаки, багато хто залишається оптимістичним, зосереджуючись на спільних рисах між націями, які можуть сприяти взаємопорозумінню та довірі. Значна кількість науковців виступає за «діалог між культурами» як вирішення виникаючих проблем, розглядаючи культурну та релігійну різноманітність як норму. Відповідно до цього пропонується створення «альянсу культур» як альтернативу культурному конфлікту. Наприклад, у 2005 році було започатковано міжнародну асоціацію, відому як «Альянс цивілізацій» (AoC), яка має на меті покращити взаєморозуміння та співпрацю між різноманітними культурами та релігіями, в тому числі протидії поляризації та екстремізму [41].

1.2. Теоретичні підходи до вивчення культурної дипломатії

Протягом тривалого періоду культурна дипломатія здебільшого залишалася поза увагою у сфері досліджень міжнародних відносин, насамперед через її маргіналізацію в основних теоретичних рамках, особливо реалізму, який домінував до кінця 1980-х років.

Культурна дипломатія значною мірою знаходиться поза інтересами класичного реалізму, який зосереджується на відчутних факторах, що впливають на владу та позицію нації на міжнародній арені. Реалізм стверджує, що держави є основними суб'єктами міжнародних відносин, які керуються власними інтересами та прагненням до влади, головною метою яких є забезпечення власної безпеки та суверенітету. Конфлікти між державами розглядаються як притаманні міжнародній політиці, де влада визначається матеріальними ресурсами, такими як військова сила та природні ресурси.

Отже, культурна дипломатія – незалежно від її визначення – не має великого значення для вчених-реалістів. Розміщення її в контексті зовнішньої політики не сприяє її актуальності, наприклад Ганс Моргентау стверджував, що дипломатія є необхідним захистом від війни, а не аномалією, і визначив чотири основні цілі дипломатії для досягнення національних інтересів: визначення цілей держави та наявної влади, оцінка цілей інших націй, визначення сумісності між цими цілями та використання відповідних засобів для їх досягнення. Таким чином, Моргентау не вважав дипломатію конститутивним аспектом міжнародних відносин, визначаючи національні інтереси насамперед у термінах виживання, влади та можливостей, тоді як престиж і репутація також були вирішальними. З цієї точки зору, престиж був невід'ємною частиною міжнародної політики, оскільки сприйняття учасників вважалося таким же важливим, як і їх фактична влада. Загалом класичний реалізм повністю нехтує культурною дипломатією, не визнаючи її навіть інструментом зовнішньої політики [53, с. 4].

Структурний реалізм також обходить стороною культурну дипломатію, хоча й з інших причин. Неореалісти наголошують на системному аналізі в міжнародній політиці, стверджуючи, що атрибути окремих суб'єктів, як-от держав, не змінюють структуру системи. Отже, теорія міжнародної політики не вимагає існування зовнішньої політики. Неореалісти вважають неважливим аналіз взаємодії акторів, зокрема зовнішньої політики та дипломатичної практики. Уолц підкреслював, що його теорія не враховує зовнішню політику держав, припускаючи широкий діапазон потенційної поведінки держави, від самозбереження до прагнення до всесвітнього панування. Зрештою, неореалісти розглядають структуру міжнародної політики як визначену анархією та розподілом матеріальних можливостей, таким чином виключаючи суспільний вплив, який культури здійснюють одна на одну через спільні норми, цінності та вірування [83, р. 54-57].

Через свої основоположні припущення щодо стану та структури міжнародної системи як класичний реалізм, так і неореалізм не в змозі визнати культурну дипломатію як чинний фактор, незалежно від її точного визначення.

На відміну від цього, лібералізм представляє різні припущення щодо міжнародного середовища, охоплюючи ряд варіацій. Ендрю Моравчик класифікує ліберальні теорії на окремі групи: республіканський лібералізм стверджує, що ліберальні демократії загалом більш мирні; плюралістичний або соціологічний лібералізм припускає, що диспропорції в соціальній владі або глибокі суспільні розбіжності призводять до міжнародних конфліктів; комерційний лібералізм стверджує, що економічна взаємозалежність сприяє миру та співпраці; і регуляторний лібералізм стверджує, що міжнародне право та інституції заохочують глобальне пристосування. Загалом лібералізм зміщує фокус із динаміки держави, керованої конфліктом, зацікавленої в власних інтересах, на співпрацю між різними учасниками міжнародних відносин. Хоча держава залишається важливим гравцем, вона не втілює єдиний національний інтерес і не переслідує абстрактні цілі; скоріше вона відображає конфігурацію різноманітних інтересів, виражених різними соціальними групами [52, с. 513-553].

Деякі концепції лібералізму є особливо цінними для побудови теоретичної основи культурної дипломатії. Слід зазначити, що потенціал взаємного впливу між суб'єктами за межами держав – так звані транснаціональні відносини – став ключовою дослідницькою категорією в соціологічному лібералізмі. Джеймс Розенау стверджує, що розгляд держав як єдиних акторів ускладнює розуміння режимів і глобального управління, де численні суб'єкти відіграють життєво важливу роль. Він визначає транснаціоналізм як «процеси, за допомогою яких міжнародні відносини, що здійснюються урядами, доповнюються відносинами між приватними особами, групами та суспільствами, які можуть мати і мають значні наслідки для перебігу подій». Це ширше розуміння змінило уявлення про взаємні впливи, замінивши державоцентричний наратив конфлікту зосередженістю на

мирному співіснуванні, якому сприяє взаємодія між суспільствами, групами чи окремими особами в різних країнах. Таким чином, у ліберальній перспективі міжнародні відносини виходять за межі держав і включають спільноти, міжнародні інституції та окремих осіб [61, с. 1].

Розглядаючи культурну дипломатію через призму лібералізму, варто звернути особливу увагу на концепцію «м'якої сили» Джозефа Ная. Він протиставляє неореалістичну «жорстку силу» різному набору факторів і ресурсів, укладених у «м'яку силу». Крім того, він визначає владу як здатність впливати на інших для досягнення бажаних результатів та виділяє три основні способи впливу на поведінку інших: загрози примусу («кнути»), заохочення («пряника»), а також привабливість, яка спонукає інших хотіти того ж, чого хочете ви. Країна може досягти бажаних результатів у світовій політиці, якщо інші країни хочуть йти за нею. Також важливо визначати порядок денний і залучати інших до світової політики, а не покладатися виключно на примус через військову чи економічну силу. «М'яка сила» – це здатність змусити інших захотіти того, чого хочете ви, залучаючи людей, а не примушуючи їх. Окреслюючи «м'яку силу», Най усуває прогалини в неореалістичній інтерпретації міжнародних відносин, зокрема щодо диференціації активів і багатоакторної природи сучасної міжнародної динаміки [56, с. 5].

Най зазначав, що «у міжнародній політиці ресурси, які створюють «м'яку силу», виникають значною мірою з цінностей, які організація чи країна виражає у своїй культурі, у прикладах, які вона подає своєю внутрішньою практикою та політикою, а також у тому, як вона керує відносинами з іншими». Досліджуючи значення «м'якої сили», Най визначає три основні джерела «м'якої сили», за допомогою яких нація може залучати інших: її культура, її політичні цінності, а також її зовнішня політика. Щоб використати різні аспекти «м'якої сили», міжнародні політичні актори – особливо держави – намагаються поширювати свої нематеріальні ресурси та ідеологічні цінності, які у поєднанні сприяють формуванню позитивного сприйняття у інших акторів. На відміну від жорсткої сили, «м'яка сила» підкреслює потенціал

співпраці над постійною загрозою конфлікту, покладаючись на вплив ідеологічної, а не військової могутності [55].

Таким чином, Най розглядає культурний чинник як життєво важливий ресурс «м'якої сили» і хоча культурна дипломатія існувала задовго до концептуалізації в сфері міжнародних відносин, її значення було визнано ширше лише після того, як Най представив ідею «м'якої сили».

Досліджуючи значення культурної дипломатії у відносинах між різними міжнародними акторами, доцільно звернутися до конструктивізму – теоретичної точки зору, яка пропонує альтернативу як неореалізму, так і неолібералізму. Конструктивізм розглядає міжнародні відносини як інтерактивний процес, у якому ідеї та спілкування між агентами (індивідами, групами, соціальними структурами, тощо) сприяють формуванню структур, таких як договори, закони, міжнародні організації та інші аспекти глобальної системи. Ці структури, у свою чергу, впливають на ідеї та спілкування між агентами. Цей підхід – надто широкий, щоб його класифікувати строго як теорію – заохочує дослідження того, як формуються позиції міжнародних акторів, займаючи еклектичну позицію щодо найбільш значущих впливів, включаючи ідеї, мову, історію, пам'ять, інститути, норми та інтереси.

Визнаючи існування відчутного світу, конструктивісти стверджують, що він не повністю визначається фізичними реаліями, а натомість є соціально сконструйованим. Вони стверджують, що особистість, інтереси та поведінка політичних агентів виникають із колективних значень, інтерпретацій та припущень про світ. Відповідно до інтерпретації Вендта, міжнародна анархія не диктує мотивації держав; швидше, самі держави створюють контекст, схожий на анархію, визначаючи свої інтереси та ідентичність у плюралістичних міжнародних рамках. Крім того, конструктивісти стверджують, що артикуляція національних інтересів відображає ідентичність країни в міжнародних відносинах. Серед державних інституцій уряди володіють найширшим набором засобів для визначення оптимальних рішень для держави та її громадян у різних ситуаціях. Вендт наголошує, що крім

фізичного виживання, яке пріоритетним є реалісти, є принаймні три інші «об'єктивні» національні інтереси: автономія, економічний добробут і колективна самооцінка [85, р. 112].

Якщо культурна дипломатія розуміється як взаємний вплив, що впливає з поширення ідей, цінностей і вірувань, то конструктивістська система представляє її як тип впливу, який можуть здійснювати як агенти, так і актори міжнародних відносин. У цьому контексті нематеріальні ресурси є життєво важливими для формування ставлення та дій цих акторів. Культурний обмін та інші форми взаємодії сприяють розподілу цих ресурсів. Іншим важливим елементом є те, як актори сприймають і розуміють один одного під впливом своїх переконань і світогляду. Цей аспект особливо пов'язаний з ідеями, які Танненвальд характеризує як соціальні конструкти, підтримувані окремими особами, або сукупність переконань, принципів і установок, які керують нашою поведінкою та політикою. Таким чином, культурні обміни, що здійснюються в рамках культурної дипломатії, можуть формувати ідеї та сприйняття іноземної аудиторії [72, с. 13-42].

Інтригуючий підхід до культурної дипломатії виникає з конструктивістських припущень щодо формування ідентичності акторів у міжнародних відносинах. Конструктивісти розглядають ідентичність як соціальний конструкт, виступаючи проти уявлення про те, що це невід'ємна характеристика, встановлена раз і назавжди. Визнання плинності ідентичностей має значні наслідки, особливо щодо міжнародного іміджу нації. Як зазначає Девіс Кросс, «створення ідентичності та міжнародний імідж насправді є взаємоконститутивними у значній мірі, і існує безперервна петля зворотного зв'язку між іміджем та ідентичністю». Ідентичність формується ідеями та цінностями, які, будучи привабливими для іноземної аудиторії, можуть підвищити позитивний міжнародний імідж країни. Тут образ є продуктом суб'єктивного сприйняття щодо привабливості мови, культури, норм, ідей та цінностей, пов'язаних із конкретним актором. У цьому світлі культурна дипломатія служить відображенням ідентичності народу, який вона

представляє, одночасно передаючи достовірне повідомлення про культуру нації, таким чином впливаючи на те, як її сприймає як міжнародна спільнота, так і власне суспільство. Культурна дипломатія добре узгоджується з цією теоретичною структурою, оскільки вона представляє складний соціальний процес. Це підкреслює думку про те, що сприйняття іноземної громадськості має вирішальне значення для формування поведінки держави та її результатів у міжнародних відносинах [16, с. 1-13].

На завершення можна сказати, що з цієї точки зору ідентичність, політика, імідж та культурна дипломатія взаємопов'язані у сфері міжнародних відносин. З конструктивістської точки зору, соціальна ідентичність не тільки впливає на те, як країна сприймається іноземними суспільствами, але також є похідною від спільного ставлення її населення. Тому соціальний конструктивізм, додає новий вимір до розуміння публічної та культурної дипломатії.

Культурна дипломатія в контексті дипломатичних досліджень є ще одним важливим підходом, який варто відзначити. Історично ця галузь часто розглядалася як периферійна щодо ширшого наукового дискурсу про теорію міжнародних відносин, тенденція, що спостерігається як в американських, так і в європейських наукових колах. Варто зазначити, що галузь дипломатії (і пізніше культурної дипломатії) передусім розглядала дії представників уряду та державних чиновників. Яскравим прикладом цієї тенденції є визначення Сатоу дипломатії як «застосування розуму і такту до ведення офіційних відносин між урядами незалежних держав, іноді поширюючи їх відносини з залежними територіями та міжнародними установами; або якщо коротше – ведення справ між державами мирними засобами». Ця перспектива пропонує вузький погляд на те, хто має право брати участь у дипломатичній діяльності, обмежуючи таку взаємодію консулами та дипломатами, від яких очікується, що вони суворо дотримуються вказівок урядів своїх країн. У цьому контексті дипломатія охоплює діяльність, пов'язану з просуванням культури та зв'язками з громадськістю, де «від консула очікується, що він буде діяти

відповідно до вказівок відповідних відділів свого посольства, звертати увагу на можливості для нових ініціатив і, на свій розсуд, сам проявляти ініціативу». Таким чином, культурна дипломатія зводиться до вираження інституціоналізованих державних відносин, які в основному служать виконанням двосторонніх угод [64, с. 1-2].

І дипломатія, і культурна дипломатія часто сприймаються просто як інструменти зовнішньої політики, при цьому культурна дипломатія відводиться на другорядне місце порівняно з іншими дипломатичними інструментами. Визначення Джеффри Берріджа підсилює інструментальну природу дипломатії для урядів, стверджуючи: «Дипломатія – це насамперед політична діяльність (...) Її основна мета полягає в тому, щоб дозволити державам досягати цілей своєї зовнішньої політики без застосування сили, пропаганди чи юридичних засобів. З цього випливає, що дипломатія полягає в комунікації між офіційними особами, спрямованій на просування зовнішньої політики». Можна прослідкувати, що і тут дипломатія зводиться до дій представників держави: її керівників, урядовців чи дипломатів [88].

Неможливо не відзначити Ентоні Хей, який зробив значний внесок у розширення розуміння культурної дипломатії в урядовій дипломатичній діяльності, запропонувавши кілька визначень цього терміну. Він зауважив, що в міжвоєнний період втручання уряду в міжнародні культурні відносини було переважно однозначним і часто називалося «культурною пропагандою», що пізніше набуло негативного відтінку. Хей стверджував, що пов'язуючи культурну дипломатію виключно з пропагандою, не враховують її еволюцію в напрямку культурної співпраці, яка позбавлена упередженості, типової для пропаганди. Для нього культурна дипломатія була нейтральним інструментом, здатним служити як позитивним, так і негативним цілям. Ідеологічне суперництво часів холодної війни значною мірою сприяло асоціації культурної дипломатії з пропагандою, оскільки вона вважалась інструментом зовнішньої політики, зосередженим на національних інтересах і державній взаємодії з іноземними суспільствами [33].

Зміни в міжнародному політичному середовищі, які особливо підкреслюють ліберальні теоретики, вплинули на сучасне розуміння дипломатії. Вона еволюціонувала від вузького трактування як діяльності офіційних представників до багатогранної та багатовимірної мережі взаємозв'язків, у центрі якої лежить комунікація. Тепер дипломатія включає не лише дипломатів і урядовців, але й політиків, радників і державних службовців у різних секторах, на додаток до представників міжнародних організацій, транснаціональних корпорацій, неурядових організацій і навіть звичайних громадян. Барстон зазначав, що вузький погляд на дипломатію, обмежений міністерством закордонних справ і дипломатичним корпусом, є застарілим. Натомість дипломатія залучає широкий спектр гравців, включаючи групи особливих інтересів, захисників навколишнього середовища, релігійні організації та навіть кримінальні організації. Барстон підкреслив, як відносини між урядами доповнюються відносинами між окремими особами, групами та суспільствами, що вказує на еволюцію дипломатії. Зокрема, ці зміни сприяли створенню нових каналів зв'язку і розвитку публічної дипломатії [10, с. 131-150].

К. Дж. Холсті далі розвинув цю точку зору, визначивши дипломатію як «процедурний інститут» у міжнародній політиці, який характеризується звичайними взаємодіями урядових чиновників, які обмінюються інформацією, переконують і ведуть офіційні переговори. Зокрема, Холсті класифікував дипломатію як «похідний» інститут, що ґрунтується на послідовних практиках, нормах та ідеях, які формують взаємодію між державними та недержавними акторами. Хоча дипломатична практика може розвиватися, наприклад, залучаючи неурядові організації чи приватних осіб, Холсті підкреслив, що основоположні норми та конвенції дипломатії залишаються недоторканими [40, с. 16-17].

Варто зауважити, що деякі критики стверджують, що культурна дипломатія є одностороннім засобом передачі урядових повідомлень для досягнення політичних цілей. Проте Хей підкреслив, що культурна

дипломатія, сприяючи обміну між іноземною аудиторією та культурними установами, виходить за межі негативних конотацій, пов'язаних із пропагандою. Хоча сьогодні культурна дипломатія стає все більш інтерактивною, використовує сучасні технології та залучає різноманітні суб'єкти, вона залишається центральним інструментом сучасної дипломатії. Її особливістю є те, що культурна дипломатія переплітається з соціальною ідентичністю акторів, глибоко пов'язуючи її з ширшим ландшафтом міжнародних відносин.

1.3. Основні інституції та механізми культурної дипломатії США

Сполучені Штати Америки мають децентралізовану структуру в сфері культурної діяльності. Завдяки сильній федеративній системі, права штатів і місцеві органи влади можуть діяти незалежно на місцевому рівні, включаючи такі сфери, як міжнародний культурний обмін. На федеральному рівні публічною дипломатією керує заступник Держсекретаря з питань публічної дипломатії та зв'язків з громадськістю в Державному департаменті. Цей заступник відповідає за Бюро з питань освіти та культури (ЕСА), чия місія полягає в покращенні взаєморозуміння між громадянами США та інших країн для сприяння мирним відносинам і протидії ідеологічній підтримці тероризму. Бюро досягає цього через академічні, культурні, спортивні та професійні обміни, такі як програма Фулбрайта, а також через державно-приватні партнерства. У складі Бюро з питань освіти та культури, Офіс громадських обмінів керує різноманітними програмами обміну в цих галузях, як для виїзду за кордон, так і для прийому іноземців.

Очікувано, що Офіс приділяє велику увагу розширенню культурного обміну та співпраці, сприянню міжособистісним контактам, просуванню діалогу та зміцненню довіри з іноземною громадськістю. Також пріоритетними є підтримка зовнішньополітичних цілей, покращення дипломатичних відносин з іншими країнами, формування позитивного іміджу

США за кордоном, зміцнення громадянського суспільства та внесок у запобігання конфліктам і забезпечення безпеки. Трохи менш пріоритетними, але все ще важливими цілями є підтримка культурного різноманіття, сприяння інтелектуальному обміну ідеями, просування вищої освіти та надання допомоги країнам, що розвиваються. Менш важливими вважаються такі аспекти, як брендинг, покращення експорту в креативних індустріях та залучення туризму. Бюджет Офісу є дискреційним (на відміну від законодавчо закріпленої програми Фулбрайта) і вважається недостатньо великим, щоб суттєво підтримати культурний сектор у розширенні його міжнародної діяльності. Такі сфери, як просування мови та перекладів, а також підтримка діаспорних громад, не входять до сфери його діяльності [57].

Щодо напрямків роботи, Офіс вважає важливими такі області: інтелектуальний обмін у гуманітарних науках; музеї та пересувні виставки; збереження спадщини; виконавські мистецтва; візуальні мистецтва; музика; кіно та аудіовізуальні послуги; і спорт. Менш пріоритетними є бібліотеки та архіви; література та переклади (Офіс має лише одну програму в цій сфері); дизайн; мода; реклама; і архітектура. Повністю поза фокусом залишаються відеоігри, преса та книговидавництво, телебачення і радіо [57].

Бюро з питань освіти та культурних зв'язків (ЕСА) розробляє, впроваджує та контролює освітні, культурні та професійні програми обміну, а також заходи громадського залучення, щоб посилити взаєморозуміння, просувати зовнішню політику та цілі національної безпеки США та сприяти мирним міжнародним відносинам. Програми бюро створюють міцні зв'язки серед нинішніх і майбутніх світових лідерів, розвиваючи сильних глобальних партнерів, які розуміють демократичні цінності та суспільства.

Спираючись на цілі зовнішньої політики Держсекретаря, Спільний стратегічний план Держдепартаменту та USAID на 2022–2026 роки, Проміжне стратегічне керівництво з національної безпеки Білого дому та Стратегічний план публічної дипломатії, ЕСА співпрацює з іншими бюро Департаменту та зацікавленими сторонами для виявлення глобальних тенденцій, вибору

тематичних пріоритетів та залучення аудиторії в США та за кордоном. Надаючи різноманітні можливості обміну та міжкультурні заходи, вони будують довіру та взаєморозуміння, необхідні для безпечного та мирного світу, розширюють знання, важливі для вирішення глобальних криз, та зміцнюють демократичні цінності для протидії дезінформації [80].

Бюро з питань освіти та культурних зв'язків заохочує сильні інститути громадянського суспільства через збільшення волонтерства та громадянської участі. Зосереджуючись на перспективних і відомих лідерах у США та за кордоном, особливо в недостатньо забезпечених громадах, вони прагнуть просувати свої цілі, підсилювати ефекти програм та зменшувати економічну нерівність. Вони просувають вивчення англійської мови як шлях до освітнього та економічного прогресу та як основу для протидії дезінформації. Збільшуючи вхідні та вихідні міжнародні обміни, Бюро прагне розвивати культурні, соціальні та економічні зв'язки між націями, а через розширення взаємодії з випускниками підсилює вплив і охоплення своїх програм.

Віддане ефективному просуванню зовнішньої політики США та відображенню різноманітності Сполучених Штатів та глобального суспільства, Бюро з питань освіти та культурних зв'язків швидко розширило віртуальну присутність у відповідь на COVID-19. Однак втома від екранів та невизначені терміни відновлення очних програм вимагають постійних інновацій для підтримки залученості учасників [76].

Одним із головних напрямків роботи Бюро з питань освіти та культурних зв'язків є організація освітніх обмінів. Програма Фулбрайта, флагманська програма бюро, надає можливості студентам, вченим та професіоналам з усього світу навчатися, викладати та проводити дослідження в США, а американцям – за кордоном. Ця програма сприяє академічному обміну та культурному взаємозбагаченню, зміцнюючи взаєморозуміння між країнами. Крім того, Міжнародна програма лідерства (IVLP) запрошує поточних та майбутніх лідерів з різних країн до США для короткострокових професійних візитів. Під час цих візитів учасники зустрічаються з

американськими колегами, обмінюються досвідом та обговорюють спільні проблеми, що сприяє встановленню довготривалих професійних та особистих зв'язків.

Бюро з питань освіти та культурних зв'язків також активно підтримує англомовні програми, зокрема Програму мікростипендій для вивчення англійської мови, яка надає можливість молоді з різних країн вивчати англійську мову. Це відкриває для них нові освітні та професійні перспективи, а також сприяє розумінню американської культури та цінностей.

У сфері мистецьких обмінів бюро реалізує Програму Arts Envoy, яка відправляє американських художників та фахівців у сфері мистецтва за кордон для проведення виставок, майстер-класів та спільних проєктів з місцевими митцями. Це, зокрема, сприяє культурному діалогу та створенню спільних мистецьких продуктів [75].

Бюро з питань освіти та культурних зв'язків також займається збереженням культурної спадщини через Фонд послів США для збереження культурної спадщини (AFSP). Цей фонд підтримує проєкти з реставрації та консервації історичних пам'яток, артефактів та традицій у різних країнах, сприяючи збереженню світової культурної спадщини та зміцненню культурних зв'язків між народами.

Спортивна дипломатія є ще одним важливим напрямком діяльності Бюро з питань освіти та культурних зв'язків. Програми Sports Envoy та Sports Visitor використовують силу спорту для встановлення зв'язків між молоддю з різних країн, пропаганди здорового способу життя та просування цінностей толерантності, командної роботи та взаємоповаги.

Інші урядові відомства також періодично беруть участь у ініціативах культурної дипломатії. Міністерство торгівлі, наприклад, підтримує креативні індустрії через міжнародні торгові візити, а їхня ініціатива «Brand USA» інтегрує культуру в національну маркетингову стратегію. Цікаво, що Міністерство оборони також залучене до ініціатив культурної дипломатії за кордоном, зокрема, воно співпрацює із приватним сектором для «створення

новинних та розважальних програм для іракської аудиторії з метою "залучити та надихнути" іракців на підтримку цілей урядів США та Іраку». Крім того, підтримка військових оркестрів є найдавнішою програмою культурної дипломатії США.

Радіомовлення є ключовим компонентом публічної дипломатії Сполучених Штатів і має значне фінансування порівняно з культурним обміном. Довгострокові проекти, такі як «Голос Америки», а також близькосхідні канали, «Радіо Вільна Азія», трансляції на Кубу та «Радіо Свобода/Радіо Вільна Європа», слугують немілітаризованими засобами мовлення для просування свободи та демократії, а також покращення розуміння американських цінностей серед іноземної аудиторії.

Бюро міжнародних інформаційних програм Державного департаменту підтримує «Американські куточки»— бібліотеки з американськими виданнями, розташовані в університетах у кількох сотнях міст по всьому світу. Приміщення та персонал фінансуються місцевими джерелами в країнах перебування, тоді як уряд США надає матеріали та встановлює зв'язки.

Окрім спеціальних програм, таких як «Мистецтво в посольствах» та «Фонд послів зі збереження культурної спадщини», посольства США часто беруть на себе відповідальність за координацію програм культурного обміну, ініційованих Бюро з питань освіти та культури Державного департаменту. Вони можуть виконувати консульські функції у сприянні обмінам і часто співпрацюють з інституційними партнерами, які підтримують таку діяльність. Пріоритети та цілі в цій роботі зазвичай визначаються послом на місці.

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) також відіграє важливу роль у сфері культурної дипломатії, хоча його основна місія полягає в наданні цивільної зовнішньої допомоги, сприянні економічному розвитку, зменшенні бідності та наданні гуманітарної допомоги. Через різноманітні програми та ініціативи USAID підтримує збереження культурної спадщини, сприяє взаєморозумінню між народами та встановлює міжлюдські зв'язки, що сприяють ширшим дипломатичним цілям Сполучених Штатів.

Одним із ключових напрямків роботи USAID є збереження культурної спадщини. Агентство фінансує реставраційні проекти історичних місць та пам'яток, підтримує збереження нематеріальної культурної спадщини, такої як традиційні ремесла, музика та усна історія. Це допомагає зміцнити національну ідентичність та гордість у країнах-партнерах, сприяє доброзичливому ставленню до США та посиленню взаєморозуміння.

У сфері освіти та обмінних програм USAID покращує освітні можливості та сприяє міжкультурним обмінам. Підтримуючи освітні установи та програми, які сприяють вивченню різних культур, агентство надає стипендії та організовує програми навчання, що дозволяють студентам з країн, що розвиваються, навчатися в США та навпаки. Це розвиває людський капітал, посилює взаєморозуміння та встановлює довгострокові зв'язки між людьми та установами.

Розвиток громад через культуру є ще одним важливим аспектом діяльності USAID. Агентство фінансує мистецькі та культурні ініціативи, які об'єднують громади, підтримує культурні події та фестивалі, що відзначають місцеві традиції. Такий підхід зміцнює зв'язки в громадах, сприяє миру та примиренню в постконфліктних зонах і підтримує соціальну інтеграцію.

У галузі медіа та комунікацій USAID працює над розширенням доступу до інформації та сприянням свободі вираження. Підтримуючи незалежні медіа та надаючи навчання журналістам, агентство сприяє виробництву локального контенту, що відображає культурне розмаїття. Це заохочує відкритий діалог, підтримує демократичні цінності та дозволяє обмінюватися культурними наративами.

Просування гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок також є пріоритетом USAID. Підтримуючи ініціативи, що розширюють права та можливості жінок і дівчат, особливо в культурних контекстах, де вони можуть бути маргіналізовані, агентство сприяє гендерній інклюзивності та справедливому культурному розвитку.

Залучення молоді через культурні програми дозволяє USAID сприяти лідерству та громадянській участі. Організуючи молодіжні культурні ініціативи, такі як мистецькі, спортивні та музичні програми, а також молодіжні обміни та лідерські тренінги, агентство розвиває майбутніх лідерів, заохочує позитивну соціальну поведінку та зміцнює зв'язки між молоддю з різних культур.

У контексті врегулювання конфліктів та миробудування USAID використовує культурні заходи як засіб зменшення конфліктів та просування миру. Підтримуючи культурний діалог між конфліктуючими групами та сприяючи примиренню через спільні культурні та мистецькі проекти, агентство допомагає зменшити напруження, побудувати взаєморозуміння та сприяти мирному співіснуванню.

Приклади ключових програм та ініціатив USAID включають проект "Сталий культурний спадок через залучення місцевих громад" (SCHEP) у Йорданії, який сприяє збереженню культурних пам'яток через залучення місцевих жителів. Ініціатива "Дозвольте дівчатам навчатися" розширює освітні можливості для підлітків-дівчат у всьому світі, долаючи культурні бар'єри та змінюючи суспільні норми. Програма "Американські школи та лікарні за кордоном" (ASHA) підтримує освітні та медичні заклади, що служать центрами вивчення американських ідей та практик, сприяючи культурному обміну та взаєморозумінню.

USAID часто співпрацює з іншими урядовими агентствами, такими як Державний департамент США, для посилення впливу культурної дипломатії. Ця співпраця може включати спільні програми, фінансування ініціатив з культурними та розвитковими компонентами, а також узгодження політики для підтримки ширших зовнішньополітичних цілей США.

Зусилля USAID у сфері культурної дипломатії сприяють посиленню "м'якої сили" Сполучених Штатів, підтримують стабільність та розвиток у країнах-партнерах та просувають демократичні цінності. Підтримуючи збереження культурної спадщини, освіти, медіа та розвиток громад, агентство

не тільки досягає своїх цілей у сфері розвитку, але й будує мости між Сполученими Штатами та іншими націями [79].

Висновки до розділу 1

Підбиваючи підсумки, зауважимо, що у цьому розділі було досліджено теоретичні засади культурної дипломатії США як інструмента зовнішньої інформаційної політики. Аналіз показав, що культурна дипломатія є життєво важливим елементом сучасних міжнародних відносин, особливо в контексті культурних конфліктів та глобалізації. Вона виступає механізмом передачі культурних цінностей та сприяє взаєморозумінню між різними народами і культурами.

Було визначено, що головною метою культурної дипломатії є сприяння транснаціональному діалогу та побудова мостів між націями. Важливою особливістю є те, що культурна дипломатія не обмежується державними акторами; недержавні суб'єкти також мають значний вплив у цій сфері.

Розгляд теоретичних підходів до вивчення культурної дипломатії продемонстрував наскільки змінилось її сприйняття. Незважаючи на тривалу присутність культурної дипломатії у дипломатичній практиці, теорії реалізму та неореалізму майже не приділяли їй уваги. Вона з'являється в дослідженнях дипломатії, де розглядається як інструмент, який держави та їхні урядові структури використовують для досягнення національних інтересів і сприймається як периферійний елемент порівняно з такими основними дипломатичними інструментами, як переговори та прямий дипломатичний діалог.

У теоретичному аспекті переосмислення культурної дипломатії значною мірою пов'язане з концепцією «м'якої сили», бо на думку Джозефа Ная, культура відіграє ключову роль у формуванні привабливості держави, а отже, може впливати на вибір і поведінку інших акторів. У міжнародних відносинах джерело «м'якої сили» криється у цінностях, вбудованих у культуру країни, а

одним із основних механізмів поширення цих цінностей є культурний обмін, який є важливим компонентом культурної дипломатії. Таким чином, позиція держави визначається не лише її «жорсткою силою» (військовим і економічним потенціалом), а й «м'якою силою».

З погляду конструктивістського підходу до ідентичності акторів у міжнародній політиці, культурна дипломатія розглядається як соціальний інструмент, що формує та змінює національні ідентичності. Міжнародний імідж актора залежить від його ідентичності та ролі, яку йому приписують. Ця ідентичність є результатом динамічного процесу, що базується на певних нормах, цінностях і ідеях.

У цьому розділі також було розглянуто основні інституції та механізми культурної дипломатії США. Державний департамент США, зокрема Бюро з питань освіти та культурних зв'язків (ECA), відіграє ключову роль у реалізації культурно-дипломатичних ініціатив. Програми Бюро, такі як Програма Фулбрайта, Міжнародна програма лідерства відвідувачів (IVLP), англomовні та мистецькі програми, сприяють встановленню міцних міжнародних зв'язків, обміну знаннями та досвідом.

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) також активно залучене до культурної дипломатії, підтримуючи збереження культурної спадщини, розвиток освіти, медіа та громад.

Таким чином, у першому розділі було встановлено, що культурна дипломатія є важливим та ефективним інструментом зовнішньої політики США. Вона базується на теоретичних засадах лібералізму та конструктивізму, які визнають значущість нематеріальних чинників у міжнародних відносинах. Через розгалужену систему інституцій та програм США успішно реалізуються культурно-дипломатичні зусилля, спрямовані на зміцнення міжнародного співробітництва, взаєморозуміння та просування демократичних цінностей.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ЗАСТОСУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США

2.1. Еволюція культурної дипломатії США: історичні та сучасні аспекти

Сполучені Штати відіграли ключову роль у розвитку та аналізі культурної дипломатії, головним чином тому, що багато наукових робіт, починаючи з 1990-х років, були зосереджені на американських культурних ініціативах за кордоном. Холодна війна, зокрема, стала вершиною культурної дипломатії США під керівництвом держави; ніколи раніше американський уряд не вкладав стільки інтелектуального, фінансового та економічного капіталу в культурний зв'язок із населенням усього світу. У період після Другої світової війни вчені, політологи, громадські діячі та соціологи активно обговорювали міжнародний імідж нації. Хоча Америка зробила значний внесок у глобальну допомогу та безпеку, ці зусилля часто були затьмарені поширеними антиамериканськими настроями. Проблема полягала у тому, що цей несприятливий погляд, який часто називали антиамериканізмом, перешкоджав «справедливому» глобальному сприйняттю Сполучених Штатів, і тому культурна дипломатія була спрямована на виправлення цих «хибних» міжнародних поглядів.

Із закінченням холодної війни почали проявлятися зрушення. Сучасний антиамериканізм посилювався не лише в регіонах, на які традиційно спрямована культурна дипломатія США, але й у сферах, які раніше були другорядними. Близький Схід, наприклад, зараз виділяється як головне джерело голосної опозиції американській культурі, суспільству та впливу. Інша зміна полягає у відповіді уряду США – у той час як лідери часів холодної війни покладалися на державні механізми для подолання негативного сприйняття, після закінчення холодної війни адміністрація дедалі більше передавала управління іміджем приватному сектору, оптимізувала бюрократичний апарат для культурної дипломатії та мінімізувала його роль.

Незважаючи на ці структурні зміни, характер критики Сполучених Штатів залишається в основному незмінним. Культурний опір часто зосереджується на страху гомогенізації, уявному американському імперіалізмі, споживацтві та загрозах місцевим традиціям та індивідуалізму. Проте, схоже, що ці занепокоєння не привернули достатньої уваги. У вересні 2019 року Heritage Foundation провів дискусію для оцінки останніх змін у публічній дипломатії за президента Дональда Трампа, де ключові офіційні особи окреслили нові стратегії, включно з Бюро глобальних зв'язків із громадськістю. Воно було створене у тому ж 2019 році для ефективного інформування про пріоритети зовнішньої політики США та сприяння розумінню американських цінностей усередині країни та за кордоном. Під час обговорення помічник держсекретаря Мішель С. Гіуда стверджувала, що найбільшою дипломатичною силою Америки є її «історія» та основоположні цінності, які, за її словами, роблять Сполучені Штати «найуспішнішою та процвітаючою країною в історії світу». Ця позиція передбачає відхід процесу навчання, який визначив історію культурної дипломатії США та розвиток її супутньої бюрократії [1, 29, 59].

У нинішній ситуації, коли ми шукаємо способи протидіяти зростаючому в усьому світі антиамериканізму і роздумуємо над тим, як має розвиватися культурна дипломатія США – як оптимально розподілити ресурси, якими методами ефективно комунікувати, на які проблеми варто звернути увагу і, найголовніше, чого слід уникати – варто знову звернутися до спадщини тих чоловіків і жінок, які понад 70 років тому прагнули встановити нові зв'язки і створити оновлений образ Сполучених Штатів для людей по всій планеті.

Хоча вивчення культурної дипломатії США часто зосереджується на епосі холодної війни, Майкл Кренн підкреслив, що американці брали участь у культурній дипломатії задовго до того, як вона стала офіційним державним інтересом. Після Американської революції, переживаючи своєрідну кризу ідентичності та мимоволі виконуючи роль культурних дипломатів, американські посланці почали привертати увагу цільової аудиторії в Лондоні

та Парижі – за допомогою хутряного вбрання та демонстрації гігантських опудал тварин вони створювали образ Сполучених Штатів як країни, де все було масштабнішим і, відповідно, кращим. Упродовж XIX століття неформальні культурні послі, в тому числі іноземні офіцери зі смаком до культурної освіти, а також американські співаки, світські левиці, туристи, торговці та бізнесмени, допомагали формувати сприйняття США у іноземців. Вони передавали американську ідентичність за кордоном через різноманітні культурні артефакти, такі як одяг, література, музика, споживчі товари та ідеї. Ці особи, як зауважив Кренн, розширили міжнародні знання про американців за межі стереотипу «ковбоя», включивши в нього витончених і освічених фігур. Хоча ці актори формально не були пов'язані з урядом США, їхні дії все одно впливали на сприйняття нації [47].

Ця тенденція, коли неурядові актори беруть на себе лідерство в культурній дипломатії, була помітною в Сполучених Штатах, де культурні та освітні питання історично розглядалися як місцеві чи приватні проблеми, а не як обов'язки держави. На відміну від багатьох європейських країн, де культура й освіта стали частиною зовнішньої політики до 19 століття, уряд США переважно уникав подібних ініціатив до 1930-х років. Як задокументувала Мері Нолан, в культурному обміні США продовжували домінувати приватні актори – банкіри, підприємці та голлівудські знаменитості, – багато з яких вважали свою роль квазідипломатичною [54].

Історик Джастін Харт, однак, стверджує, що 1930-ті роки були не лише передвісником участі Сполучених Штатів у холодній війні, але й періодом, коли американські лідери почали формулювати роль країни як глобального лідера задовго до біполярного конфлікту. Хоча в той час США ще бракувало розвинених глобальних програм і необхідної бюрократичної інфраструктури, американські чиновники вже працювали над створенням чіткого міжнародного іміджу держави. Це стало передвісником прагнення країни до глобального домінування. Як зазначає Харт, таким чином було закладено

дискурсивну основу для майбутнього прагнення США до глобальної гегемонії [35].

Ці ініціативи були тісно пов'язані із занепокоєнням щодо зростання фашизму та авторитаризму в Європі та Азії. Представники США, стурбовані потенційними загрозами, зосередилися насамперед на своєму найближчому регіоні – Південній Америці. Оскільки агенти німецької розвідки намагалися отримати вплив на латиноамериканських лідерів та еліти від імені Третього Рейху, США створювали організації для сприяння культурному, економічному та політичному зближенню між Південною Америкою та Сполученими Штатами. У 1938 році Державний департамент створив Відділ культурних зв'язків, а незабаром після початку війни створив Управління координатора міжамериканських справ (СІАА), агентство з надзвичайних ситуацій. Обидві організації допомогли розвинути потужну державно-приватну мережу, що посилювала культурні відносини з іншими націями, яка збереглася і після війни. Незважаючи на те, що СІАА було закрито в 1946 році, Дарлін Садлієр показала, що мислення, організаційна структура та цілі державно-приватної мережі збереглися, зміщуючи фокус на Європу [62].

Однак, незважаючи на ці початкові спроби зміцнити континентальні альянси, багато офіційних осіб США не бажали використовувати культурний аспект як дипломатичний інструмент з трьох основних причин. По-перше, вони розглядали культуру як сферу творчості, суспільного смаку та ринкової динаміки, відокремлену від державного впливу. По-друге, їм було складно продемонструвати ефективність культурних програм у впливі на зовнішні відносини. По-третє, культурні ініціативи часто сприймалися як державне втручання та пропаганда – тобто соціалізмом, – що перешкоджало внутрішній підтримці фінансування та впровадження такої політики.

Поява організованої культурної дипломатії США після Другої світової війни та історіографія, присвячена цьому періоду, базуються на трьох основних чинниках. Перше – специфічне розуміння культури, яке домінувало у Сполучених Штатах до того часу, не сприяло формуванню цілісної

культурної зовнішньої політики. Внаслідок цього культурна діяльність переважно залишалася у сфері приватного сектора з мінімальним політичним чи адміністративним контролем. Однак після Дня Перемоги в Європі багато американців, особливо тих, хто бере участь у міжнародних відносинах, дедалі більше вірили в місію просування «американського способу життя» в усьому світі. Як зазначив у 1945 році один чиновник Державного департаменту, для США було б «декадентським» не передати свої бачення та методи, які сприяли «людському щастю». Врешті решт, протягом багатьох років дипломатична історія США була зосереджена на конфлікті між Сходом і Заходом (1945-1989), під час якого США стали глобальним актором і гегемоном, зробивши культурну дипломатію часів холодної війни домінуючою сферою наукових інтересів.

Ключовою причиною цього поштовху була віра в те, що «американський спосіб життя» може служити стійкою моделлю проти ідеологічних. Впливові післявоєнні вчені, такі як Луїс Хартц і Артур Шлезінгер, розглядали американську підприємницьку культуру як надійний ідеологічний та економічний бар'єр проти антидемократичних сил. Багато політиків та науковців сподівалися, що ідеали ліберального капіталізму зміцнять демократії та викоринять автократичні системи, включаючи фашизм і комунізм, у Європі, Азії та Америці [37].

Проте ще одним головним чинником зростання значення культурної дипломатії США на початку холодної війни було широке занепокоєння щодо відсутності сучасної стратегії управління глобальним іміджем країни. Зі збільшенням витрат США на зовнішню допомогу та військову присутність за кордоном, погіршилась репутація нації. У книзі «Як інші бачать нас» Франц М. Джозеф і Реймонд Арон підкреслили зростаючу глобальну антипатію до США, що охоплює американську промисловість, расові відносини, поп-культуру тощо. Незважаючи на зусилля з просування ліберальних принципів і допомоги регіонам, що постраждали від кризи, міжнародні враження від США залишалися переважно негативними [44].

Дослідження громадської думки, проведені в різних регіонах світу, виявили, що місцеве населення часто не бажає відмовлятися від своїх традицій та регіональної культури на користь демократії чи ліберальної ринкової економіки. Наприклад, деякі німці в повоєнні роки віддавали перевагу східноєвропейському комунізму, пов'язуючи його з російською літературою, багатомовністю та високою культурою, протиставляючи його тому, що вони вважали поверхневою американською культурою, де домінували джаз, мультфільми та споживацтво.

Комуністична пропаганда в країнах Варшавського договору активно використовувала ці настрої для спроб дискредитації присутності США в Європі, насамперед, зображуючи американців, особливо американських політиків, як некультурних людей, які прагнуть підірвати культурні досягнення інших. Радянські кампанії наголошували на наративі культурної «неповноцінності» США та її нібито загрози ідентичності та традиціям інших націй, протиставляючи це «вищості» європейської культури. Цей аргумент зосереджувався на спадщині Старого Світу, особливо французькій та німецькій культурній спадщині, як символах тривалої культурної цінності на противагу американському споживацтву. Шляхом невинної пропаганди радянські та східнонімецькі засоби масової інформації стверджували, що американська культура не лише поверхнева, але й активно згубна для культурної та інтелектуальної спадщини інших націй.

Варто зауважити, що ця теза є дуже важливою, адже вона суттєво вплинула на формування культурної дипломатії США на десятиліття вперед. У питанні американської культури комуністична пропаганда не пропонувала нових аргументів. Ще з часів Американської революції європейські науковці, політичні спостерігачі та мандрівники до Північної Америки висловлювали думку, що створення першої сучасної ліберальної системи суттєво змінило спосіб життя колоністів. Хоча деякі прогресивні європейські мислителі визнавали досягнення американської політики, їхні враження нерідко супроводжувалися глибоким почуттям занепокоєння. Ліберальні ідеї

руйнували ієрархії, підривали традиції, дестабілізували соціальний лад і змінювали усталені норми поведінки. Навіть більше, лібералізм переніс культуру в площину ринкових механізмів, позбавивши її регулювання з боку держави і зробивши її залежною від громадської думки.

Упродовж більшої частини XIX століття такі спостереження мали обмежений вплив, стосуючись переважно еліт і тих, хто цікавився політикою та суспільством США. Особливо французькі, німецькі та британські консерватори, які не підтримували ідеї змін чи лібералізму, вважали американську культуру загрозою, що поєднувалася із привабливістю так званого "вільного суспільства". Однак із зростанням кількості мандруючих людей, обміну ідеями та товарами між обома берегами Атлантики ці окремі занепокоєння поступово переросли у більш поширену критику. На початку XX століття кілька європейських авторів, незалежно один від одного, опублікували книги, в яких описували американську культуру як джерело занепокоєння. Серед таких авторів був німецький журналіст Адольф Гальфельд, який з 1924 року працював кореспондентом *Hamburger Fremdenblatt* і *Münchener Neueste Nachrichten* у США. Гальфельд став одним із перших, хто будував критику американського суспільства, яка згодом перетворилася на глобальну фобію – страх перед тим, що американська культура знищить локальні ідентичності, що її стандарти стануть загальноприйнятими, а цивілізація США загрожуватиме досягненням європейської культури [34].

Ці давні уявлення, майстерно перетворені ідеологічними опонентами на глобальне повідомлення, стали основною причиною трансформації культурної дипломатії США з обмеженої діяльності окремих урядовців та недержавних організацій у потужний інструмент часів холодної війни. Наприклад, Європейський план відновлення, відомий як "План Маршалла", передбачав 13 мільярдів доларів для підтримки економік Західної Європи, але був також культурною програмою, яка надихала європейців на модернізацію та прийняття американського способу життя. Як зазначають Девід Елвуд і

Франк Мерінг, цей план підтримував створення кінострічок і докудрам, які пропагували образ сучасної, багатонаціональної та космополітичної Європи, що залишає у минулому травми та обмеження минулого. Джайлз Скотт-Сміт підкреслює, що культурна дипломатія використовувалася як ресурс м'якої сили для досягнення зовнішньополітичних цілей, таких як інтеграція Західної, а згодом і Східної Європи у світовий порядок під керівництвом США. Він наголошує, що ці зусилля відрізняються від "культурних відносин", організованих приватними особами, оскільки вони були урядовими ініціативами з метою зміцнення зв'язків із Європою [25, 51, 67].

Ці зусилля підкріплювали численні програми та ініціативи. Закон Сміта-Мундта 1948 року мав на меті "покращити розуміння Сполучених Штатів в інших країнах і сприяти взаєморозумінню", а Закон Фулбрайта-Хейса 1961 року сприяв "зміцненню зв'язків між націями через освітні та культурні досягнення". Після Дня Перемоги в Європі, щоб відповісти на критику радянської пропаганди, уряд США створив організації та програми, такі як Інформаційне агентство США та програма обмінів Фулбрайта. В рамках нової політики значне місце займали мистецькі й музичні програми, виставки, ініціативи "людина-людині" та політичні тренінги. Наприклад, "Кампанія правди", започаткована у 1950 році під час Корейської війни, була спрямована на лідерів громадської думки, вчителів і політичних діячів, допомагаючи формувати їхній світогляд і протистояти радянській пропаганді.

Слід зауважити, що Американські культурні послы, як правило, досягали найбільших успіхів, коли реалізовували програми самостійно. Як зазначив С. Е. Грем, спроби американських посадовців сформувати антикомуністичний консенсус у рамках ЮНЕСКО у 1970-х роках зазнали цілковитої невдачі. Замість досягнення згоди, ця ініціатива викликала гострі суперечки та сприяла політизації культури на ранньому етапі існування організації. У протилежність цьому історик Карен Белл описала успішну діяльність Інформаційної служби США (USIS) в Конго на початку 1960-х років. USIS намагалася вплинути на сприйняття конголезької кризи, поширюючи памфлети з цитатами

генерального секретаря ООН Дага Хаммаршельда, посла США в ООН Адлая Стівенсона та президента Джона Ф. Кеннеді. Текст під назвою «Правда про Конго» відображав скоординовані зусилля щодо формування громадської думки в регіоні та отримання підтримки американської зовнішньої політики [11, 32].

Більшість повідомлень і зображень було створено у Вашингтоні Інформаційним агентством США (USIA), а потім розповсюджено через численні адміністративні підрозділи, програми та відділи по всьому світу. Інформаційна служба США (USIS), закордонна філія USIA, була особливо помітною в цьому відношенні. Інші ініціативи, такі як «Надзвичайний президентський фонд для участі в міжнародних справах» президента Дуайта Ейзенхауера, були створені для швидкого виділення мільйонів доларів на різноманітні культурні проєкти з мінімальними бюрократичними перешкодами, включаючи мюзикл Роберта Бріна «Поргі та Бесс». Законодавство, відоме як «Міжнародний культурний обмін», прийняте між 1954 і 1956 роками, сприяло подорожам понад ста виконавців, включаючи Діззі Гіллеспі та Нью-Йоркську філармонію, до майже 90 країн протягом перших чотирьох років програми. Крім того, у 1954 році Управління 'будівель Державного департаменту започаткувало десятирічну ініціативу вартістю 200 мільйонів доларів США з будівництва нових посольств і консульств по всьому світу, створюючи імідж сучасності за кордоном. Нарешті, Закон про міжнародний культурний обмін та участь у виставках 1958 року мав на меті посилити зусилля Державного департаменту щодо культурної презентації.

Пропагандисти США виявляли неоднозначне ставлення до американського способу життя та американської культури. Наприклад, Інформаційне агентство США (USIA) поширювало наратив, який припускав, що американська культура сумісна з європейськими традиціями, а внутрішня та міжнародна політика США узгоджується з глобальними прагненнями до свободи, прогресу та миру. Це, здавалося б, просте повідомлення було ускладнене іншими повідомленнями США, які виявили внутрішню

амбівалентність і напруженість навколо таких питань, як расизм та історична пам'ять, як зазначали такі вчені, як Лаура Белмонте [12].

Ідеї про свободу та демократію часто пов'язували з американською культурою та стандартами життя, включаючи споживчі товари, такі як автомобілі, будинки та побутова техніка. Протягом 1950-х років цей підхід викликав сильний резонанс, що змусило деяких істориків описати епоху як «золоті роки культурної дипломатії» через її привабливість для втомленого війною покоління, розчарованого в авторитаризмі. Однак у 1960-ті роки відбулися зміни; на тлі війни у В'єтнамі, боротьби за громадянські права, деколонізації та студентських протестів молоде покоління дедалі скептичніше ставилося до пропаганди США. USIA адаптувалася, ставши незалежною від Державного департаменту та підпорядковуючись безпосередньо президенту, що дозволило йому розробляти довгострокові плани для конкретних країн і дистанціюватися від звинувачень у відвертій партійності.

Останні дослідження підкреслюють важливість спонсорованих США виставок з 1955 по 1975 рік, де уряд і приватний сектори співпрацювали, щоб представити американські цінності за кордоном. Робота Ендрю Вульфа детально описує ці виставки, демонструючи американські комерційні товари та політичні ідеали на ярмарках, всесвітніх виставках і експозиціях музеїв. Ці виставки поєднали американську ідентичність, технології, споживацтво та дизайн, щоб привернути увагу міжнародної аудиторії. На виставці Ехро 1967 у Монреалі під лозунгом «Творча Америка» офіційні особи США намагалися протистояти зростаючій глобальній критиці, демонструючи як технологічні досягнення, так і поп-культуру, включаючи розділ поп-арту під назвою «Американський живопис зараз». Ця подвійна презентація підкреслила свободу вираження думок як фундаментальну американську цінність, пропонуючи новий погляд на культурну ідентичність США [86].

Невербальна комунікація стала потужним інструментом для американських інформаційних стратегів, які бачили в ній засіб протистояти звинуваченням радянської пропаганди в расизмі. Бюджети культурної

дипломатії дедалі більше фінансували мистецтво, музику та спорт як засоби поширення інформації, де лідував джаз, за яким йшли рок-н-рол і класична музика. Як задокументовано Джоном Розенбергом і Джесікою Гіноу-Гехт, у 1950-х роках цілі симфонічні оркестри США гастролювали по всьому світу, щоб підкреслити повагу американців до класичної музики. Спортивні заходи також стали дипломатичним інструментом, який одночасно вирішував різні проблеми – від американських спортсменів на Олімпійських іграх до «дипломатії пінг-понгу», яка підготувала основу для візиту Ніксона до Китаю в 1971 році. Деміон Томас зазначає, що афроамериканські спортивні емісари, наприклад, використовувалися, щоб протистояти радянським звинуваченням у сегрегації та самосуді. Офіційні особи США організовували «поїздки доброї волі», щоб познайомити міжнародну аудиторію з афроамериканцями з високими досягненнями, які часто використовували ці тури, щоб критикувати внутрішню політику США, виступати за громадянські права та будувати глобальні партнерства проти расизму. Подібно до багатьох митців і вчених, яких відправляють за кордон, ці спортсмени часто виходили за рамки сценарію, що призвело до остаточного занепаду програми.

Зусилля Інформаційного агентства США (USIA) дистанціювати культурну дипломатію від офіційної державної дипломатії мали обмежений успіх. Хоча це відокремлення тимчасово пом'якшило деяку громадську критику, воно не запобігло триваючому спротиву культурним та інформаційним програмам США, розпалюючи антиамериканські протести по всьому світу. До 1960-х років критика перетворилася на глибшу, всеохопнішу форму антиамериканізму, яка пов'язувала американську культуру з капіталістичною експансією, а засоби масової інформації тісно пов'язували із зовнішньою політикою США. Нові ліві всередині країни та за кордоном засудили експансивний капіталізм як першопричину холодної війни та рушійну силу таких проблем двадцятого століття, як ЗМІ, споживацтво та зіткнення між окремими особами та системними структурами. Ця критика заклала основу для вивчення культурного імперіалізму [28].

Культурна дипломатія виявилася пов'язаною з цією критикою, особливо враховуючи її залежність від розповсюдження, інформації та ЗМІ. Дослідження поширення культури холодної війни в США з 1960-х років часто зосереджуються на ролі ЗМІ у формуванні політики та громадського сприйняття. З часів Другої світової війни культурна дипломатія була невіддільна від сучасних медіатехнологій: від голлівудських фільмів до Інтернету. Нові ліві мислителі, такі як Герберт Маркузе та Герберт Шиллер, критикували американські ЗМІ, вважаючи їх одночасно втіленням і супротивником сучасної культури. «Одновимірна людина» Маркузе (1964) критикує суспільство, занурене в поверхневий дискурс, конформізм і репресивний «консенсус», зображуючи США як спробу нав'язати своє панування через ЗМІ та споживацтво під виглядом лібералізму. У цьому контексті уряд США працював разом із недержавними акторами, американські бізнесмени, корпорації та медіа-магнати часто співпрацювали з державними установами та спецслужбами, щоб впливати на глобальні умови та ринки [49, 65].

Хоча цю критику можна розглядати як ідеологічну, вона глибоко сформувала напрями та розуміння культурної дипломатії. Попри весь свій ревізіонізм, нові ліві вчені підкреслювали, що культурна дипломатія, хоча номінально була відокремлена від Державного департаменту, залишалася тісно пов'язаною з політикою США. Критика Маркузе капіталістичної ідеології вказувала на складність культурного експорту, в якому брали участь як державні, так і неурядові актори з різними мотиваціями. Зусилля культурної дипломатії на початку холодної війни були зосереджені на культурі високого рівня, такій як література та мистецтво, перш ніж включити популярну культуру в освітню програму, і включали неурядових учасників від профспілок до корпорацій, зацікавлених в експорті американських товарів за кордон.

Критика з боку нових лівих залишила глибокий слід як на культурній дипломатії США, так і на її внутрішній репутації. Постійно перебуваючи під

пильним наглядом Конгресу та стикаючись із численними звинуваченнями у політичних ухилах чи непрозорому використанні коштів (а іноді й у обох одночасно), агентство, як зазначив Ніколас Калл, змушене було вести наполегливу боротьбу за легітимізацію своєї діяльності. Позбавлене сильного внутрішнього лобі, USIA (Інформаційне агентство США) було обмежене навіть у можливості поширювати свою продукцію, включаючи книги, створені для іноземної аудиторії, серед американських громадян. Це призвело до неоднозначного ставлення як з боку консерваторів, так і лібералів, які сумнівалися у місці агентства в ширшій системі зовнішньої політики США, особливо в часи, коли виконавча влада перебувала під посиленням контролем [18].

Дослідники та науковці, які вивчали культуру та дипломатію періоду холодної війни 1970-х і 1980-х років, розглядали культуру як ключовий інструмент дипломатії, нерозривно пов'язаний із контекстом холодної війни. Однак із завершенням цієї епохи діяльність USIA знову опинилася під критикою всередині країни. Виникло питання: навіщо утримувати агентство, створене для протидії ворогу, який більше не становив загрози? Незважаючи на сплеск антиамериканських настроїв, особливо на Близькому Сході та в колишніх країнах Варшавського договору, у 1999 році адміністрація Клінтона вирішила припинити діяльність агентства, остаточно заклавши його [78].

З 1990-х років нове покоління молодих дослідників по обидва боки Атлантики розробило більш прагматичний підхід до вивчення культурної дипломатії. Ця зміна частково пояснюється зростанням різноманітності та кількості істориків, які вивчають культурну дипломатію США. Вони залучають ідеї з різних дисциплін, таких як соціальна історія, культурологія та антропологія, наголошуючи, що культурна дипломатія США не почалася в 1945 році і не завершилася закриттям USIA у 1999 році. Ці дослідники розширили поняття культури, включивши в нього соціальні зв'язки, порівняльний аналіз, культурні концепції, психологічні впливи, місцеві традиції та навіть невисловлені припущення. Їхня увага дедалі більше

зосереджується на особливостях окремих культур у контексті багатополярного світу [78].

На хвилі зростаючого глобального націоналізму науковці почали більш детально аналізувати локальні спільноти, які взаємодіяли з американською або західною культурою після Другої світової війни. Вони змістили акцент зі спроб культурної передачі на вивчення реакцій міжнародної аудиторії, зокрема на популярність телепрограм, таких як «Даллас», або фільмів, таких як «Віднесені вітром».

Найважливішим є те, що ці історики зробили значний внесок у розширення розуміння культурної дипломатії США з точки зору концепції, географії та хронології. Останні дослідження включили до мережі культурних дипломатів археологів, хореографів, театральних режисерів і хіп-хоп музикантів. Так, Омар Ель-Кахірі та Лука Глушац вивчали вплив хіп-хоп музики, особливо в мусульманському світі. Глушац зазначає, що хіп-хоп дипломатія, попри її інноваційність і нову привабливість, зіткнулася з подібними викликами, що й джазова дипломатія часів холодної війни (а також спортивна дипломатія): артисти часто відходили від запропонованих сценаріїв, що ускладнювало їхню роль як громадянських дипломатів. Ель-Кахірі, зі свого боку, підкреслює, як хіп-хоп культура створює нові простори для творчості, борючись із сучасними механізмами технократії. Хіп-хоп дипломатія діє в умовах постмодерної політичної економіки, використовуючи культурну діяльність, комерційні структури та комунікаційні мережі [30].

Ці дослідники також перенесли увагу з Європи на Південну Америку, Близький Схід і Азію, підкреслюючи різноманітність реакцій локальної аудиторії. Вони помістили культурну дипломатію часів холодної війни у значно ширший контекст, де ідеологічна боротьба стала лише однією з багатьох змінних, що впливають на розвиток культурної взаємодії.

2.2. Ключові програми культурної дипломатії США в контексті зовнішньої інформаційної політики

Через низку програм, таких як освітні обміни, культурні заходи, мовні ініціативи та підтримка інноваційних проєктів, США активно формують позитивний образ своєї країни та сприяють розвитку стійких зв'язків із партнерами по всьому світу. Ці програми є не лише засобом взаємодії з іноземними аудиторіями, а й важливим інструментом впливу на глобальну інформаційну екосистему.

Кіно відіграло ключову роль у встановленні глобального впливу Сполучених Штатів і Голлівуду, слугуючи потужним засобом для демонстрації культурної присутності та впливу США. Відповідно до концепції акторської майстерності Бретерона та Воглера, США ефективно використовували кіно для формування глобального сприйняття, очікувань і поведінки. Кіноіндустрія США, зокрема Голлівуд, має великий вплив на міжнародному ринку, головним чином завдяки фільмам-блокбастерам, які відгукуються різноманітній аудиторії в усьому світі. Глобальне поширення кінопрокату розширило можливості Голлівуду за межі внутрішнього ринку. Крім того, уряд США використовував кіноіндустрію як інструмент культурної дипломатії для просування американських цінностей, вірувань і способу життя. Досвід Голлівуду в галузі маркетингу в поєднанні з використанням урядом «м'якої сили» є прикладом спільних цілей обох організацій у розвитку американської культури. Фінансова підтримка уряду дозволяє Голлівуду зображати американський спосіб життя, посилюючи культурний вплив нації [26, 50].

Завдяки військово-розважальному комплексу, тобто співпраці між Голлівудом і Міністерством оборони США, створюються фільми, телевізійні шоу та відеоігри, які пропагують військову тематику, зміцнюючи патріотизм і провійськові настрої. Після терактів 11 вересня американські військові використовували поп-культуру, щоб підвищити свій імідж і кількість

новобранців, а Голлівуд отримав доступ до військового обладнання та досвіду [84].

Плодами цієї співпраці є, зокрема, «Падіння чорного яструба» і «Ціль номер один». Знятий режисером Рідлі Скоттом, фільм «Падіння чорного яструба» заснований на битві за Могадішо та залучив значну підтримку з боку американських військових для забезпечення достовірності, зображуючи американських солдатів як мужніх і стійких. Фільм також слугував інструментом м'якої сили, підкреслюючи військову доблесть США та викликаючи почуття національної гордості. Випущений невдовзі після 11 вересня, він сприяв зусиллям публічної дипломатії США, зображаючи Америку як стабілізуючу силу та підтримуючи вербування військових [39].

Другий приклад, «Ціль номер один», зображує полювання на Усаму бін Ладена, кульмінацією якого стало його захоплення в 2011 році. У фільмі, знятому за підтримки ЦРУ, навіть використовується секретна інформація для більшої реалістичності. Уряд США використовував його для просування ідеї американської стійкості та розвідувальних можливостей за допомогою «м'якої сили». Випущений під час кампанії з переобрання Барака Обами, він підкріпив досягнення його адміністрації в боротьбі з тероризмом, продемонструвавши роль кінематографа в просуванні інтересів США та формуванні суспільного сприйняття [60].

Варто зауважити, що на думку критиків військово-розважальний комплекс сприяє мілітаризму, а це ускладнює критичний аналіз питань війни та національної безпеки для аудиторії, оскільки він стирає межі між розвагами та реальністю [48].

American Film Showcase – це ключова програма культурної дипломатії, яка використовує кінематограф для поширення американських цінностей на міжнародному рівні. Створена завдяки партнерству між Бюро з питань освіти та культури Державного департаменту США та Школою кінематографічного мистецтва Університету Південної Каліфорнії, програма демонструє документальні та незалежні фільми як засіб залучення різноманітної аудиторії,

заохочуючи до діалогу та міжкультурного обміну. Відбираючи фільми, які досліджують такі теми, як стійкість, права людини, інновації та культурне розмаїття, програма представляє комплексний погляд на американське суспільство [5].

American Film Showcase об'єднує американських кінематографістів, сценаристів і продюсерів з іноземною аудиторією через покази, майстер-класи та дискусії. Ці заходи, які часто включають сесії запитань і відповідей і спільні семінари, дозволяють аудиторії безпосередньо взаємодіяти з режисерами, долаючи культурні розбіжності та пропонуючи глибший погляд на американське життя та цінності. За допомогою цих обмінів програма прагне вибудувати співчуття та розуміння, формуючи позитивне сприйняття США за кордоном і розвіюючи стереотипи. Наприклад, у квітні 2023 року American Film Showcase привіз 18 лідерів африканської анімаційної індустрії до Лос-Анджелеса для тижневої програми обміну, зосередженої на професійному розвитку – кульмінації семимісячної серії віртуальних майстер-класів, створених у співпраці з Walt Disney Animation Studios і Triggerfish з Південної Африки [5].

Зосереджуючись на документальних і незалежних фільмах, які часто стосуються складних соціальних питань і різноманітних особистих історій, American Film Showcase пропонує більш автентичне, менш комерціалізоване зображення американського суспільства порівняно з основними голлівудськими фільмами. Фільми програми часто заглиблюються в такі теми, як соціальна справедливість, інновації, екологічні проблеми та досвід маргіналізованих спільнот, відображаючи різноманітність нації та здатність до саморефлексії. Ця автентичність підвищує довіру до програми, роблячи її надійним інструментом для сприяння взаєморозумінню між США та іншими країнами.

Крім свого культурного впливу, American Film Showcase служить важливим дипломатичним цілям. У регіонах, де політичний діалог може бути складним, культурні обміни через програму можуть сприяти конструктивному

спілкуванню. Це особливо ефективно в областях з обмеженою різноманітністю медіа, пропонуючи свіжий погляд.

Музика також вже давно стала потужним інструментом культурної дипломатії, долаючи мовні бар'єри та сприяючи взаєморозумінню між націями. Завдяки мелодії, ритму та тексту музика забезпечує універсальну платформу для об'єднання людей і обміну цінностями, історіями та досвідом.

Під час холодної війни Державний департамент США ініціював програму «Посли джазу» для просування американської культури за кордоном і протидії негативному сприйняттю Сполучених Штатів. Такі легенди джазу, як Луї Армстронг, Дюк Еллінгтон і Дізі Гіллеспі, гастролювали по всьому світу, зокрема в Африці, на Близькому Сході та в Східній Європі. Джаз, як виразно американська форма мистецтва, що бере свій початок в афроамериканській культурі, став символом свободи, творчості та демократії. Своїми виступами «Посли джазу» пропагували ідеї расової єдності та мистецьких інновацій, протидіючи радянській пропаганді, яка зображувала США як расистське та репресивне суспільство. Ця програма не тільки сприяла покращенню ставленню до Сполучених Штатів, але й поширенню джазу як світової форми мистецтва.

Пізніше «Посли джазу» перетворилась у всеохоплюючу програму American Music Abroad. Вона спрямована на популяризацію музичної спадщини США, охоплюючи джаз, блюз, госпел, кантрі та інші жанри, і сприяє міжкультурному діалогу. Щороку в рамках цієї ініціативи близько десяти музичних колективів виступають у різних країнах, навчають і діляться досвідом. З 2011 року адміністрування програми здійснює неприбуткова організація American Voices, яка понад 20 років займається культурною дипломатією, зосереджуючи увагу на країнах Центральної та Східної Європи, а останнім часом – на регіонах, які відновлюються після конфліктів, таких як Афганістан, Ірак і Судан [7].

Рок-музика також відіграла значну роль у культурній дипломатії, особливо під час холодної війни. Такі групи, як The Beatles і The Rolling Stones,

мали глибокий вплив на молодіжну культуру Радянського Союзу та Східної Європи, де західний рок часто вважався символом повстання та свободи, хоча цей феномен більше стосується англomовного середовища в цілому. У 1980-х роках у Радянському Союзі виступали такі гурти, як Scorpions, і такі виконавці, як Біллі Джоел та Елтон Джон, делікатно кидаючи виклик авторитарним нормам і зацікавлюючи аудиторію у західних ідеалах. Пісні про свободу, індивідуальність і самовираження резонували з аудиторією за репресивних режимів, непомітно просуваючи ідеали демократії та особистої свободи.

Американське мистецтво та література впливали на світову аудиторію ще задовго до того, як уряд США почав застосовувати культурну дипломатію. Парадоксально, але силу американської культури частіше визнавали іноземці, ніж її власні громадяни. Зокрема, Волт Вітмен, якого називали "співцем демократії", через свої твори, такі як вірш "One's-Self I Sing" ("Я співаю про себе"), відстоював ідеї рівності та свободи. Його поетичний стиль, що поєднував ліричність із прямоотою, ідеально відображав його головну тему – звичайну людину.

Якщо Вітмен через свою творчість розкривав сутність американської демократії, то такі автори, як Марк Твен і Гаррієт Бічер-Стоу, висвітлювали її темний бік – рабство. У своїх творах "Пригоди Гекльберрі Фінна" та "Хатина дядька Тома" вони піднімали питання протесту як однієї з найважливіших форм самовираження та культурного впливу. Ці автори показували, що роль митця полягає у виклику усталеним нормам. У США, країні, заснованій на принципах громадянських свобод, протест та опір урядовій політиці набувають особливого значення. Так, у "Гекльберрі Фінні" Марк Твен через історію захисту втікача-раба Джима змальовує приклад громадянської непокорі. Ця позиція суперечила законам, але стала виразом моральної сміливості. Образ Гека став прототипом багатьох героїв, які протистоять системі, від Гарі Купера у "Рівно опівдні" до Вілла Сміта у "Ворог держави".

В'їзні програми включають чотири основні ініціативи. International Writing Programme запрошує відомих письменників з усього світу до США для

участі в семінарах, резиденціях і дискусіях на теми свободи слова, прав людини та розширення можливостей жінок. Ця ініціатива реалізується у партнерстві з Університетом Айови. Програма One Beat пропонує музикантам з-за кордону провести місяць у США для резиденцій, виступів і взаємодії з місцевими громадами. Програма Cultural Visitors є аналогом Arts Envoy, але зосереджується на короткострокових візитах іноземних митців і культурних фахівців до США, організованих за запитом дипломатичних представництв. Програма Centre Stage підтримує виступи міжнародних мистецьких колективів у США. Наприклад, у 2012 році учасниками програми стали митці з Пакистану та Індонезії.

Програма American Street Beat, започаткована у 2013 році, зосереджена на популяризації хіп-хоп культури через міждисциплінарні проекти. Вони переважно залучають молодь з країн, важливих для зовнішньої політики США. Програма базується на попередніх ініціативах, що інтегрували елементи хіп-хопу. Інша ініціатива, Communities in Collaboration: Visual Arts, дозволяє американським митцям працювати із зарубіжними громадами, створюючи настінні розписи чи цифрові арт-проекти.

Програма Dance Motion USA включає участь трьох-чотирьох сучасних танцювальних колективів, які відвідують інші країни, проводять виступи, майстер-класи та заходи для молоді. У рамках програми Museums Connect – це програма двостороннього обміну, організована у співпраці з Американським альянсом музеїв, яка спрямована на музейне співробітництво з акцентом на теми, пов'язані з правами людини, кліматичними змінами та вирішенням конфліктів (наприклад, проекти зі збереження коралових рифів між музеями США та Тайваню).

Програма Фулбрайта, разом із Програмою Фулбрайта-Хейза, є однією з кількох ініціатив культурного обміну в США, спрямованих на покращення міжкультурних відносин, культурної дипломатії та розвитку міжкультурної компетентності між громадянами США та інших країн. Через цю програму відібрані на конкурсній основі американські громадяни – студенти, науковці,

викладачі, професіонали, вчені та митці – можуть отримувати стипендії або гранти для навчання, досліджень, викладання або реалізації своїх талантів за кордоном. Аналогічно, громадяни інших країн можуть мати можливість робити те саме в Сполучених Штатах [77].

Заснована сенатором США Дж. Вільямом Фулбрайтом у 1946 році, ця програма вважається однією з найпрестижніших стипендіальних програм у США. Щорічно вона надає приблизно 8000 грантів, з яких близько 1600 призначені для американських студентів, 1200 – для американських науковців, 4000 – для іноземних студентів, 900 – для іноземних вчених, а також кілька сотень для викладачів [77].

Програмою Фулбрайта керують партнерські організації, такі як Інститут міжнародної освіти, і вона діє більш ніж у 160 країнах світу. Бюро з питань освіти та культури Державного департаменту США спонсорує цю програму, отримуючи фінансування від Конгресу США через щорічні бюджетні асигнування. Додаткова підтримка, як фінансова, так і в натуральній формі, надходить від урядів країн-партнерів, фондів, корпорацій та приймаючих установ як у США, так і за кордоном. У 49 країнах діють двосторонні комісії Фулбрайта, які адмініструють та контролюють програму. У країнах без такої комісії програму координує Відділ зв'язків з громадськістю посольства США. З моменту свого заснування понад 370 000 осіб взяли участь у програмі; серед випускників – 62 лауреати Нобелівської премії та 88 лауреатів Пулітцерівської премії [77].

Програма Sports Envoy запрошує американських спортсменів, тренерів та експертів до участі в міжнародних спортивних місіях. Під час поїздок вони проводять тренінги, майстер-класи та лекції для молоді, зосереджуючись на таких важливих аспектах, як розвиток лідерства, командна робота та повага до різноманіття. Особливу увагу програма приділяє громадам із обмеженим доступом до спортивних можливостей, надаючи їм ресурси та натхнення для розвитку. У свою чергу, програма Sports Visitor запрошує молодих спортсменів, тренерів та лідерів спортивних організацій з інших країн до

США. Учасники знайомляться з американськими спортивними практиками, беруть участь у спортивних таборах, тренуваннях і культурних заходах. Основна мета програми – популяризація здорового способу життя, формування лідерських навичок і сприяння міжкультурному діалогу. Обидві програми сприяють побудові міцних зв'язків через спорт, адже він є універсальною мовою, яка об'єднує людей незалежно від їхнього віку, статі чи культурного походження. Учасники отримують не лише спортивний досвід, але й розуміння таких важливих цінностей, як толерантність, чесність, взаємоповага та інклюзія [69, 70].

Окремо варто розглянути зусилля культурної дипломатії США в Україні. America House – це мережа інноваційних просторів, створена за підтримки Посольства США в Україні та керована IREX. Локації в Києві, Одесі та Львові надають можливість проводити відкриті дискусії, програми з професійного та особистого розвитку, творчості й співпраці. Ці простори об'єднують українські та американські цінності. Крім фізичних локацій, працює і віртуальний центр, що надає доступ до якісних ресурсів і можливостей для навчання та обміну досвідом.

З 2015 року America House Kyiv провів близько 4220 заходів, серед яких 2793 очні, 1071 віртуальні та 356 змішаного формату. У них взяли участь близько 121 000 осіб, а ще 500 000 приєдналися до віртуальних програм. America House Lviv відвідали 2950 людей, які скористалися медіа-зоною, мейкерспейсом та іншими можливостями, доступними у просторі. America House Odesa організував 154 заходи, включаючи 26 англомовних клубів, залучивши 2710 учасників до програм, що підтримують демократичні цінності. При цьому 79% відвідувачів зазначили, що ресурси та заходи сприяють підвищенню ефективності громадянського суспільства в Україні, а також 80% учасників приходять за унікальними можливостями розвитку, які недоступні в інших місцях [4].

Місія America House – сприяти розвитку демократичного та успішного майбутнього України через підтримку нових лідерів і зміцнення зв'язків між українцями та американцями.

Цей проєкт виступає головною платформою Посольства США для реалізації освітніх, культурних і просвітницьких ініціатив в Україні. America House створює сучасний, інноваційний простір, який:

- сприяє відкритим дискусіям і обміну ідеями;
- будує культурні мости для кращого порозуміння;
- надає українцям унікальні можливості для професійного та особистого розвитку;
- сприяє розвитку творчості, інновацій та співпраці на основі спільних цінностей України та США.

Окрім цього, America House активно підтримує публічну дипломатію США в Україні, забезпечуючи:

- інноваційний простір для безпосередньої взаємодії з українською аудиторією;
- платформу для відкритого діалогу та обговорень;
- протидію негативним стереотипам;
- можливості для культурного обміну й поглиблення взаєморозуміння.

З 2015 року і донині America House залишається невід'ємною ланкою розбудови громадянського суспільства в Україні. Простір сприяє підвищенню обізнаності серед молоді, заохочує її до реформ і надає доступ до ресурсів, що підтримують діалог і взаєморозуміння між українцями та американцями.

Щомісяця команда America House організовує події, присвячені мистецтву, культурі, реформам і політиці України, а також питанням глобального характеру. Крім того, проводяться програми з вивчення англійської мови, де інтерактивні та сучасні методики навчання роблять процес вивчення англійської ефективним і захопливим, а навчальні заходи та програми допомагають майбутнім лідерам розвивати навички, необхідні для

побудови процвітаючого та демократичного майбутнього України. Безкоштовний, комфортний і технологічно оснащений простір America House стає платформою для різноманітних заходів, включаючи обговорення актуальних питань політики, лекції, майстер-класи, кінопокази, дискусійні клуби, художні виставки та концерти. [4].

Завдяки активній діяльності в інтернеті America House пропонують прямі трансляції заходів, освітній контент і можливості для спілкування учасників через соціальні мережі. Наприклад, у своєму Instagram America House активно залучають молодь, проводячи інтерактивні вікторини, конкурси та розповідаючи цікаві факти про США та Україну. Також вони публікують освітній контент, що допомагає з вивченням англійської мови, розвитком професійних навичок та знайомлять з американською культурою. Крім того, у їхніх соціальних мережах можна знайти інформацію про майбутні заходи, такі як розмовні клуби, кінопокази, виставки та майстер-класи [6].

Отже, завдяки таким ініціативам США не лише розширюють свій вплив, але й роблять внесок у формування більш стабільного та об'єднаного світу.

2.3. Оцінка ефективності реалізації культурної дипломатії США в міжнародних інформаційно-комунікаційних процесах

Оцінка ефективності культурної дипломатії за своєю суттю є складною, особливо щодо її більш м'яких аспектів, таких як взаєморозуміння. Подібно до мистецтва, фундаментальні цілі культурної дипломатії часто приносять нематеріальні результати, які важко виміряти.

Дискусії щодо важливості та впливу цих програм тривають. Однак неофіційні дані підкреслюють їхнє потенційне значення. Наприклад, Ф. В. ДеКлерк, колишній президент Південної Африки, назвав свій спонсорований USIA візит до Сполучених Штатів визначальною подією, яка змінила його погляди на міжрасові відносини. Його подальші дії щодо усунення апартеїду

демонструють, як культурна дипломатія може мати глибокий, хоча й нелегко вимірний ефект [8].

Культурна дипломатія США відіграла важливу роль у просуванні американських цінностей, таких як демократія, свобода та права людини на світовій арені. Поширюючи ці ідеали, Сполучені Штати вплинули на розвиток демократичних інститутів і практики в різних країнах. Зокрема, пропагування демократичних цінностей сприяло процесам демократизації у Східній Європі після розпаду Радянського Союзу. Наголос на індивідуальних свободах і свободі вираження справили величезне враження на населення під авторитарними режимами, надихаючи до спротиву та побудови більш відкритих суспільств [22].

Крім того, американські культурні продукти, такі як фільми, музика та література, несуть приховані повідомлення про свободу та індивідуалізм. Голлівудські фільми, наприклад, були засобом для демонстрації американського способу життя, часто висвітлюючи теми особистої волі та справедливості. Завдяки застосуванню м'якої сили вдалось непомітно вплинути на сприйняття та прагнення міжнародної аудиторії

Культурна дипломатія також сприяла взаєморозумінню між Сполученими Штатами та іншими націями, створюючи платформи для діалогу та обміну. Завдяки культурній діяльності та міжнародним обмінам, США побудували мости, які за межами політичних та ідеологічних розбіжностей. Програми, що сприяють художнім резиденціям, культурним фестивалям та спільним проектам, дозволили безпосередню взаємодію між людьми, зменшуючи непорозуміння та сприяючи розвитку емпатії.

Ці відносини принесли довгострокові переваги. Випускники програм культурного обміну США часто підтримують зв'язки зі Сполученими Штатами, стаючи неформальними послами, які виступають за продовження співпраці. Наприклад, багато іноземних лідерів і впливових осіб, які брали участь у таких програмах, як International Visitor Leadership Program (IVLP), пізніше підтримували сприятливий для інтересів США політичний курс [66].

Слід звернути увагу, що завдяки культурній дипломатії Сполучені Штати зміцнили свої міжнародні альянси та змогли вплинути на зовнішньополітичні рішення відповідно до своїх стратегічних інтересів. Пропагуючи спільні культурні цінності та спільні інтереси, США зміцнили партнерство з ключовими країнами, наприклад, з країнами НАТО [56].

В Азії ініціативи культурної дипломатії сприяли зміцненню американо-японських відносин після Другої світової війни. Підтримуючи культурну реконструкцію та обмін, США сприяли реінтеграції Японії в міжнародне співтовариство як демократичної нації та ключового союзника в регіоні. Подібним чином культурна дипломатія відіграє важливу роль у співпраці з вирішення глобальних проблем, таких як зміна клімату, права людини та міжнародна безпека [24].

Також, ефективна культурна дипломатія покращила глобальний імідж Сполучених Штатів, представивши їх як країну інновацій, різноманітності та можливостей. Ініціативи, що демонструють американські досягнення в науці, техніці та мистецтві, такі як павільйон США на міжнародних виставках, підкреслюють внесок країни у глобальний прогрес, зокрема, досягнення в дослідженні космосу, медицині та екологічних технологіях [27].

Крім того, за допомогою культурної дипломатії вдалося протистояти негативним стереотипам і дезінформації про Сполучені Штати. Надаючи учасникам міжнародних обмінів можливість особисто зануритись у американське суспільство та культуру, ці програми сприяли більш позитивному сприйняттю США за кордоном.

Варто також зазначити, що культурні заходи та обміни відкрили нові ринки для американських галузей промисловості, включаючи розваги, освіту та технології. Глобальна популярність американської музики та фільмів не лише принесла дохід, але й створила попит на супутні товари та послуги. Крім того, через освітні обміни до університетів США активно залучають іноземних студентів. За даними Інституту міжнародної освіти, іноземні студенти внесли 44,7 мільярда доларів в економіку США протягом 2018-2019 навчального

року. Ці студенти також часто стають лідерами у своїх країнах, зміцнюючи ділові та дипломатичні зв'язки зі Сполученими Штатами [42].

Значним негативним результатом реалізації програм культурної дипломатії США стали звинувачення у культурному імперіалізмі – ідеї, що Сполучені Штати нав'язують свою культуру та цінності іншим суспільствам, підриваючи місцеві традиції та ідентичність. Критики стверджують, що широке розповсюдження американських культурних продуктів веде до гомогенізації, розмиваючи культурне розмаїття. Це було особливо помітно у країнах, де традиційні цінності суттєво відрізняються від тих, які пропагує американська культура. Наприклад, вплив американських медіа на Близький Схід іноді зустрічав опір, оскільки матеріали часто суперечили місцевим релігійним і культурним нормам [58, 73].

У деяких випадках зусилля культурної дипломатії США ненавмисно розпалювали антиамериканізм. Коли культурні ініціативи сприймаються як інструменти політичного впливу чи втручання у внутрішні справи, вони можуть викликати негативну реакцію. Крім того, поширення американських демократичних ідеалів в авторитарних країнах іноді розглядається як загроза існуючим режимам, що призводить до придушення підтримуваних США програм і посилення ворожості [17].

Варто зазначити, що пропагування американських цінностей без достатньої чутливості до місцевого контексту може бути контрпродуктивним. Наприклад, у Латинській Америці культурна дипломатія США під час холодної війни іноді розглядалася як фасад політичного та економічного домінування, загострюючи напруженість і недовіру [68].

Домінування американських культурних продуктів на глобальних ринках може затьмарити місцеві індустрії культури, негативно вплинувши на місцевих митців та економіку, що може призвести до втрати робочих місць у культурних секторах і зменшити можливості для створення місцевого контенту. Глобальне охоплення Голлівуду, наприклад, часто обмежує охоплення та прибутковість місцевої кіноіндустрії. Крім того, перевага

американських культурних продуктів може вплинути на споживчу поведінку та вибір способу життя, що призведе до прийняття західного споживацтва. Ця зміна може негативно вплинути на місцеву економіку та екологічну стійкість.

Часом зусилля культурної дипломатії США критикували за брак автентичності або надмірну пропаганду. Коли культурні програми сприймаються як засіб передачі політичних повідомлень, а не як справжній культурний обмін, довіра до них падає і, як наслідок, знижується ефективність цих ініціатив. Наприклад, під час холодної війни деякі інформаційні програми США критикували за поширення односторонніх наративів, які ігнорували проблеми американського суспільства, такі як расова нерівність. Відсутність визнання внутрішніх проблем призвело до скепсису щодо автентичності зображення США своїх цінностей [12].

Культурна дипломатія також часто включає митців та науковців, які можуть мати погляди, що відрізняються від офіційної політики США. Коли ці особи використовують свої платформи для критики Сполучених Штатів, це може призвести до непередбачених наслідків. Наприклад, джазові музиканти, відправлені за кордон під час холодної війни, іноді виступали проти расової дискримінації в США, висвітлюючи внутрішні проблеми на міжнародній арені. Хоча це продемонструвало американську свободу вираження поглядів, воно також виявило недоліки суспільства, які суперечили іміджу, який намагався створити уряд [81].

У деяких випадках ініціативи культурної дипломатії виявилися неефективними через стратегії, які не узгоджувалися з уподобаннями чи потребами цільової аудиторії. Неправильне тлумачення культурного контексту може призвести до обурення як, зокрема, спроби популяризувати американську хіп-хоп культуру в консервативних суспільствах без урахування місцевих звичаїв. Крім того, використання англійської мови як основної в багатьох програмах культурної дипломатії може обмежити їх доступність і вплив у неангломовних регіонах. Мовні бар'єри можуть перешкоджати змістовній взаємодії та обміну ідеями [45].

Ефективність культурної дипломатії США в міжнародних інформаційних і комунікаційних процесах є складною взаємодією позитивних і негативних результатів. Хоча вона успішно пропагувала американські цінності, розвивала взаєморозуміння та впливала на міжнародні союзи, вона також зіткнулася зі значними проблемами. Звинувачення в культурному імперіалізмі, випадки негативної реакції та антиамериканських настроїв, а також труднощі з автентичним представленням іноді підірвали дипломатичні цілі.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі було детально проаналізовано практичний аспект застосування культурної дипломатії Сполучених Штатів Америки, простежено її історичну еволюцію та сучасні форми реалізації. Від початкових етапів, коли культурна дипломатія США виникла як реакція на глобальні виклики та потребу формування позитивного міжнародного іміджу, до сучасних програм, що активно впроваджуються в різних куточках світу, зокрема в Україні.

Історичний аналіз показав, що культурна дипломатія США значно еволюціонувала з часів холодної війни, коли вона використовувалася як інструмент протидії комуністичній пропаганді. Тоді уряд США інвестував значні ресурси у розвиток культурних зв'язків, створюючи численні програми обміну, мистецькі та освітні ініціативи. Важливу роль відіграли такі програми, як "Посли джазу", які не лише популяризували американську культуру, але й сприяли подоланню негативних стереотипів про США.

У сучасному контексті культурна дипломатія США стала більш багатогранною та адаптованою до глобалізованого світу. Програми, такі як American Film Showcase, American Music Abroad та Програма Фулбрайта, спрямовані на зміцнення міжкультурного діалогу, підтримку творчості та інновацій, а також на просування демократичних цінностей і прав людини.

Вони охоплюють широкий спектр сфер – від кінематографу та музики до літератури та освіти, забезпечуючи платформу для взаєморозуміння та співпраці.

Особливу увагу було приділено діяльності культурної дипломатії США в Україні, зокрема через проєкт America House. Цей інноваційний простір став ключовим елементом у розбудові громадянського суспільства, підтримці молодих лідерів та зміцненні зв'язків між українцями та американцями. Завдяки різноманітним заходам, освітнім програмам та активній присутності в цифровому просторі, America House сприяє просуванню спільних цінностей та підтримує демократичні процеси в Україні.

Оцінка ефективності реалізації культурної дипломатії США в міжнародних інформаційно-комунікаційних процесах свідчить про її значний вплив на формування позитивного іміджу країни, просування американських цінностей та зміцнення міжнародних альянсів. Хоча вимірювання таких нематеріальних результатів є складним, численні приклади демонструють, що культурна дипломатія сприяє розвитку взаєморозуміння, розвінчання стереотипів та встановленню довгострокових партнерських відносин.

Водночас було виявлено й низку викликів та негативних наслідків, пов'язаних із звинуваченнями у культурному імперіалізмі та нав'язуванні американських цінностей без врахування місцевого контексту. Це підкреслює необхідність більш чутливого та адаптивного підходу до реалізації культурних програм, з повагою до локальних культурних особливостей та потреб.

Підсумовуючи, культурна дипломатія США є потужним інструментом м'якої сили, який, при правильному застосуванні, здатний сприяти позитивним змінам на міжнародній арені. Еволюція її форм та методів відображає прагнення Сполучених Штатів до побудови відкритого діалогу, підтримки демократичних цінностей та зміцнення глобальної співпраці. Проте для досягнення максимального ефекту необхідно враховувати культурну різноманітність, уникати одномірних підходів та активно залучати місцеві спільноти до спільних ініціатив.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США

3.1. Визначення основних проблем та викликів у сфері культурної дипломатії США

США вже давно використовують культурну дипломатію як стратегічний інструмент у зовнішньополітичному арсеналі нації, проте на практиці її використання сповнене складних викликів і проблем, які можуть не тільки підірвати ефективність міжкультурної взаємодії, а й сформувати антиамериканські настрої.

Ефективна культурна дипломатія вимагає постійних фінансових інвестицій для підтримки програм, персоналу та інфраструктури, необхідних для міжнародної взаємодії і тут ми стикаємося з першою проблемою: бюджетні обмеження, зміна політичних пріоритетів та економічний тиск часто призводять до недостатнього фінансування ініціатив культурної дипломатії.

Від початку офіційних зусиль у сфері культурної дипломатії США, фінансування зазнавало коливань через політичні, економічні та стратегічні міркування. Під час холодної війни значні ресурси були виділені на культурну дипломатію як засіб протидії радянському впливу. Інформаційне агентство США (USIA) отримало значне фінансування для здійснення культурних обмінів, радіомовлення та розповсюдження інформації. Однак із закінченням холодної війни пріоритети фінансування змінилися, що призвело до скорочення бюджетів культурної дипломатії [23].

Розпад Радянського Союзу в 1991 році призвів до переоцінки пріоритетів зовнішньої політики США. Без явного супротивника культурна дипломатія сприймалася деякими політиками як менш критична, що призвело до скорочення бюджету. У 1999 р. Інформаційне агентство США було розформовано, а його функції передано Державному департаменту. Ця реорганізація була спрямована на оптимізацію операцій, але також сигналізувала про зменшення уваги до культурної дипломатії [78].

Довгострокові ініціативи культурної дипломатії вимагають постійного фінансування для побудови та підтримки відносин. Скорочення фінансування порушує безперервність, підриває довіру та знижує ефективність програм. Коли учасники та партнерські організації бачать нестабільність у зобов'язаннях США, вони можуть бути менш схильні інвестувати власні ресурси.

Щоб зменшити дефіцит фінансування, уряд США все частіше звертається до державно-приватних партнерств для підтримки ініціатив культурної дипломатії. Хоча можуть надати додаткові ресурси, також виникає ряд проблем серед яких:

- узгодження інтересів. Приватні партнери можуть мати власні цілі, які не повністю узгоджуються з цілями зовнішньої політики США. Наприклад, корпоративні спонсори можуть надавати перевагу комерційним інтересам над культурними чи дипломатичними міркуваннями;
- контроль над вмістом і повідомленнями. Залежність від приватного фінансування може призвести до зниження державного контролю над вмістом програми та повідомленнями, які вона несе, що може призвести до передачі іноземній аудиторії суперечливих повідомлень;
- проблеми зі сприйняттям. Іноземна громадськість може скептично ставитися до програм, спонсорованих приватними організаціями, ставлячи під сумнів мотиви ініціатив [74].

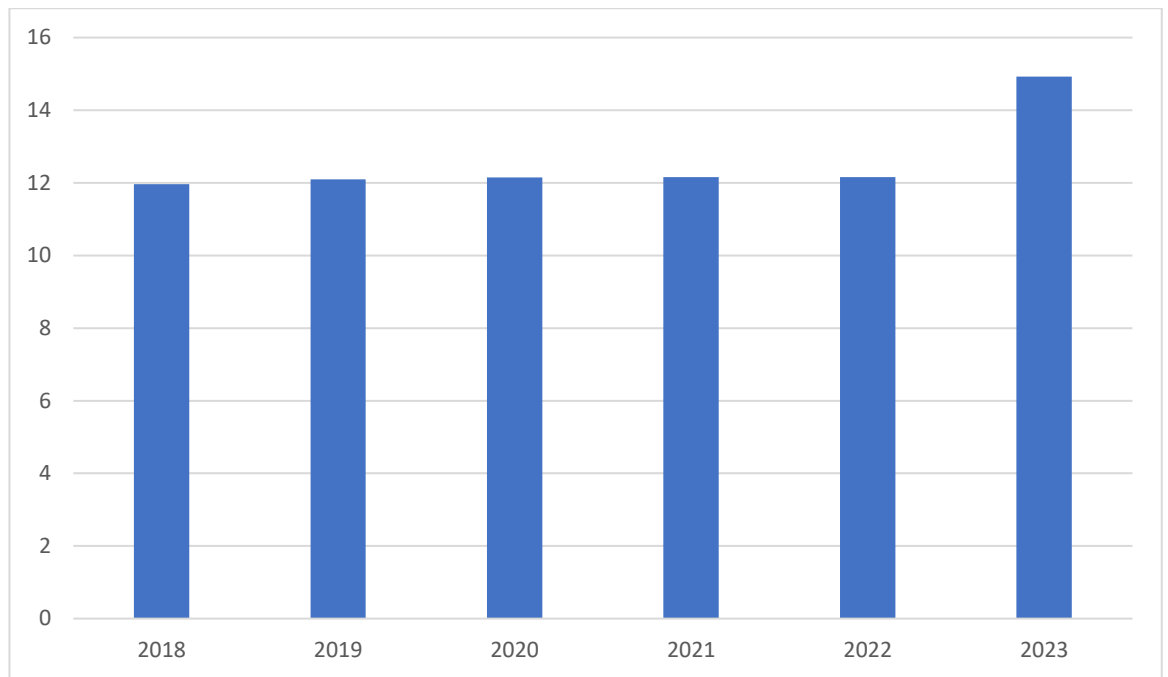

Рис 2.1. Фінансування програм культурної дипломатії (млн) [74, с. 45]

Фінансування культурної дипломатії та її пріоритетність у федеральному бюджеті США регулюється як виконавчою владою, так і Конгресом. Конкуренція за обмежені ресурси часто ставить культурну дипломатію в невідатне становище порівняно з обороною, безпекою чи внутрішніми програмами. Така тенденція проілюстрована на рис 2.1. – до 2023 року коливання виділеного бюджету були мінімальними, хоча США, як і увесь світ, стикнулися з пандемією COVID – 19. Це наводить на думку, що фінансування програм культурної дипломатії не переглядається вчасно і часто не відповідає глобальній ситуації.

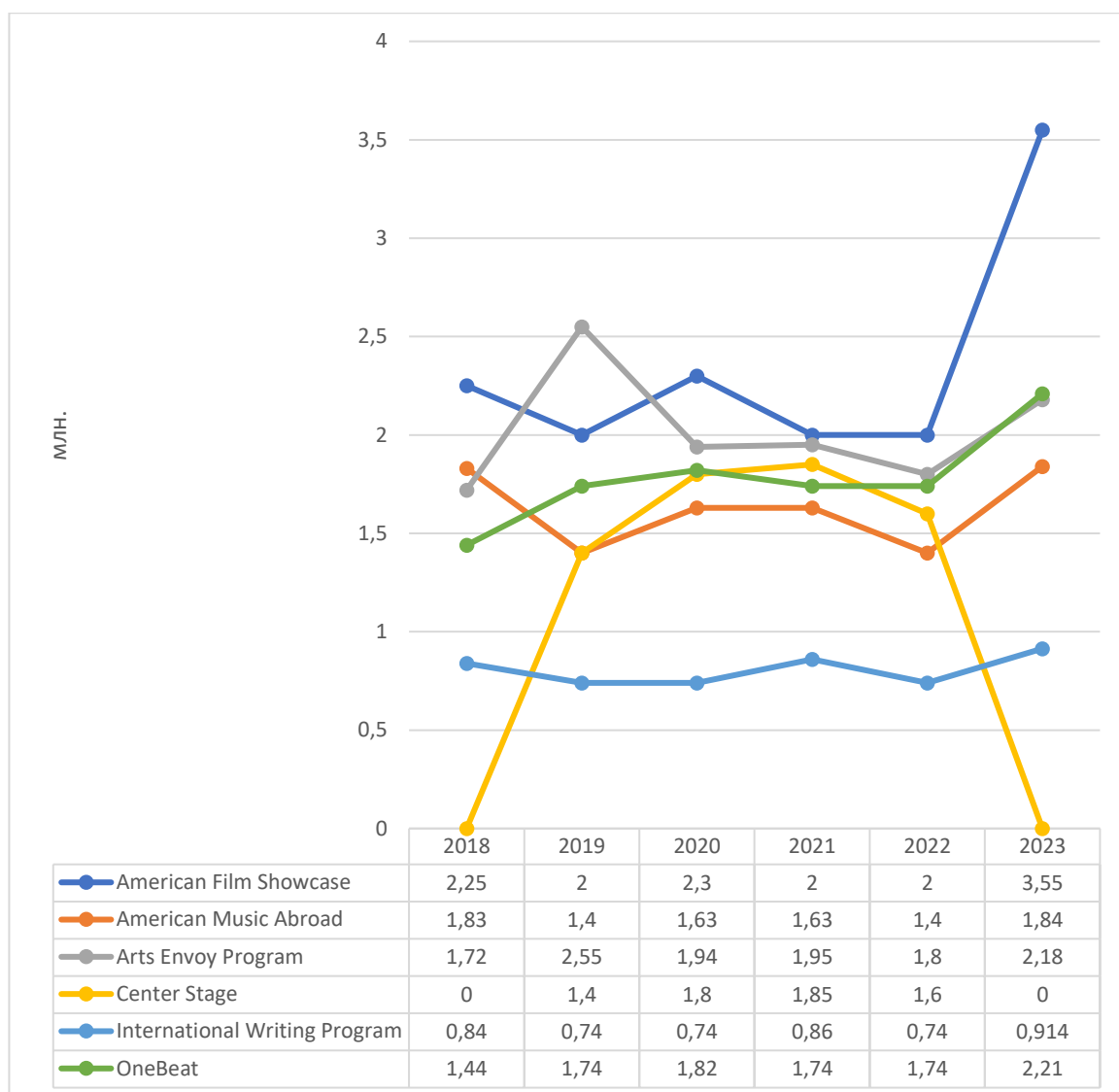

Рис. 2.2. Розподіл коштів між програмами культурної дипломатії [74, с. 45]

На сьогодні фінансування програм культурної дипломатії хоча і недостатнє, але стабільне, окрім програми Center Stage. Найбільше коштів порівняно з іншими програмами отримала American Film Showcase у 2023 році, що може свідчити про зацікавленість США у обміні продуктами кіноіндустрії. Крім того, порівняно з 2018-2022 роками рівень фінансування значно збільшився, в протипагу цьому інші програми не отримали такого приросту (рис 2.2).

Окрім труднощів з фінансуванням, значною проблемою є культурні непорозуміння. Взаємодія з різними культурами несе в собі ризик неправильного тлумачення повідомлень, цінностей і дій. Такі непорозуміння можуть призвести до формування негативного сприйняття, напружених відносин і результатів, які йдуть врозріз з наміченими цілями культурної дипломатії. Однією з головних причин є відмінність норм і цінностей у різних культурах. Те, що в одній культурі вважається прийнятним або поважним, в іншій може сприйматися інакше. Без глибоких культурних знань і чутливості, зусилля культурної дипломатії США ризикують транслювати повідомлення, які не відповідають місцевим звичаям і очікуванням.

Чималою перепорою є, зокрема, комунікаційні бар'єри. Мовні відмінності та нюанси невербальної комунікації можуть стати перепорою для побудови міцних міжкультурних зв'язків. Дослівний переклад може не передати передбачуваного значення, а жести чи символи, прийнятні в США, можуть бути образливими в інших місцях. Наприклад, певні жести рук, які вважаються нешкідливими в американській культурі, можуть мати негативні конотації в інших суспільствах [63].

Варто також зазначити, що усталені стереотипи щодо інших культур можуть призвести до побудови хибних та неефективних стратегій. Припускаючи, що іноземна аудиторія реагуватиме так само, як і американська, не береться до уваги унікальний культурний контекст, який формує сприйняття та реакцію. Такі упередження можуть призвести до відчуження цільової аудиторії.

Крім цього, помилки в використанні культурної дипломатії також можуть підсилити віру у негативні стереотипи про американців як байдужих, зарозумілих та культурно неосвічених. Такі уявлення загострюють антиамериканські настрої та перешкоджають дипломатичним відносинам. Наприклад, спроби популяризувати американські цінності без відповідної культурної адаптації можуть викликати негативну реакцію, підкріплюючи

екстремістські наративи. Це може посилити радикалізацію та ворожість до Сполучених Штатів [28].

Звинувачення на адресу культурної дипломатії США також часто зосереджуються на думці, що вона сприяє культурній гомогенізації, нав'язуванню американських цінностей та економічному домінуванню через культурні засоби. Критики стверджують, що глобальне домінування американської популярної культури підриває місцеві традиції, мови та ідентичність, фактично стираючи культурне розмаїття. Зокрема, широке поширення американських фільмів і музики на глобальних ринках часто затьмарює місцеві художні вирази, що викликає занепокоєння щодо втрати корінних культур. Таке перенасичення американською культурою може маргіналізувати місцевих митців і зменшити багатство культурної множинності [38].

Крім того, культурна дипломатія США іноді розглядається як засіб нав'язування іншим суспільствам американських цінностей, таких як індивідуалізм, ліберальна демократія та капіталізм. Це нав'язування часто сприймається як неповага до місцевих цінностей і суспільних структур, особливо в країнах з іншими культурними, релігійними чи політичними системами. Просування цих цінностей через культурні ініціативи можна розглядати як спробу змінити інші суспільства за образом Сполучених Штатів, нехтуючи їхнім унікальним історичним і культурним контекстом.

США також звинувачують у спробах встановити економічне домінування через культуру. Експорт американської культурної продукції не тільки приносить користь американським корпораціям, а й може підірвати місцеву економіку. Продукти культури стають інструментами економічного імперіалізму, розширюючи ринки для американських товарів і послуг за рахунок місцевої промисловості. Це може призвести до певної форми економічної залежності, коли місцеві ринки перенасичені американською продукцією, що ускладнює конкурентоспроможність вітчизняного бізнесу.

Наведемо кілька прикладів, що ілюструють негативну реакцію на культурну дипломатію США, яка сприймається як культурний імперіалізм. Франція, зокрема, чинила опір напливу американської культури, розглядаючи її як загрозу французькій ідентичності та культурній спадщині. Французький уряд запровадив політику захисту своєї культурної індустрії, таку як квоти на вітчизняні фільми та субсидії для місцевих художників. Термін «кока-колонізація» з'явився для опису уявної американізації французького суспільства, підкреслюючи занепокоєння щодо домінування американської культури споживання [82].

В Ірані Ісламська революція 1979 року була частково спричинена невдоволенням західним, зокрема американським, культурним впливом. Зусилля шаха щодо модернізації, які включали прийняття західних культурних практик, розглядалися багатьма як розмивання традиційних ісламських цінностей. Це призвело до відмови від американської культури та посилення ворожості до Сполучених Штатів, ілюструючи, як зусилля культурної дипломатії можуть мати зворотний результат, якщо їх сприймають як підриг місцевих традицій [3].

Подібна культурна негативна реакція мала місце в різних країнах Близького Сходу, де зусилля культурної дипломатії США зустріли з підозрою та опором. Популяризація американських цінностей і стилю життя часто сприймається як спроба підірвати ісламську культуру та суспільні норми. Це сприйняття сприяло антиамериканським настроям і, у деяких випадках, використовувалося екстремістськими групами для вербування послідовників, тим самим загострюючи регіональну напруженість [46].

У наш час прискорення глобалізації посилило занепокоєння щодо культурного імперіалізму. Цифрова ера дозволяє швидко поширювати контент, значно розширюючи охоплення американської культури. Критики стверджують, що глобалізація часто прирівнюється до вестернізації з американською культурою на передньому плані. Це породило побоювання, що глобалізація може гомогенізувати культури в усьому світі, стираючи унікальні

культурні ідентичності на користь домінуючої західної, особливо американської, культури [1].

Китай намагався активно протистояти американському культурному імперіалізму, просуваючи власну культуру та цінності. Уряд Китаю інвестує в такі культурні ініціативи, як Інститути Конфуція, які спрямовані на збільшення присутності китайської культури за кордоном. Крім того, Китай регулює іноземні медіа та просуває вітчизняний контент для захисту своєї культурної індустрії, демонструючи стратегічний підхід до захисту національної культури [36].

Варто також звернути увагу на поляризацію в американському суспільстві, що значно ускладнює формування єдиного наративу про американські цінності та культуру, які потрібно представляти на міжнародному рівні. Внутрішні політичні та соціальні конфлікти створюють суперечливе уявлення про США, що негативно впливає на сприйняття країни за кордоном.

Один із головних аспектів цієї проблеми – політичний розкол у суспільстві. Різні політичні табори мають протилежні погляди на те, якими мають бути зовнішньополітичні пріоритети США, зокрема й у сфері культурної дипломатії. Зміни адміністрацій часто призводять до перегляду програм і стратегій, створюючи в міжнародних партнерів враження нестабільності та непослідовності. Водночас внутрішні суперечності, наприклад, щодо демократії, прав людини чи свободи слова, формують неоднозначний імідж країни [14].

Соціальні конфлікти також впливають на культурну дипломатію. Проблеми расової та етнічної напруженості, дебати навколо системного расизму та боротьба за рівність підривають здатність США позиціонувати себе як взірець справедливого суспільства. Складнощі, пов'язані з економічною нерівністю, ще більше послаблюють цей наратив, викликаючи сумніви в іноземних аудиторій щодо "американської мрії".

Поляризація також впливає на сприйняття культурної дипломатії всередині США. Частина суспільства вважає, що країна має зосередитися на вирішенні внутрішніх проблем, а витрати на культурні ініціативи за кордоном є недоцільними. Це обмежує підтримку таких програм з боку громадськості та політиків, що ускладнює їхнє фінансування та реалізацію.

Важливим фактором є і вплив соціальних медіа, які підсилюють внутрішній розкол через поширення поляризуючих наративів. Фейкові новини та дезінформація стають інструментами для дискредитації американських цінностей, що створює додаткові бар'єри для культурної дипломатії. Конкуренти США, такі як Китай і Російська Федерація, використовують ці суперечності для пропагандистських кампаній, підриваючи довіру до країни на міжнародній арені.

Ще одним наслідком поляризації є брак інклюзивності в культурних ініціативах. Іноді програми фокусуються на поп-культурі або представляють лише одну сторону американського суспільства, що викликає негативну реакцію як у США, так і за кордоном. Також знижується довіра до урядових інституцій, які відповідають за реалізацію цих програм.

Культурна дипломатія США довгий час була одним із найпотужніших інструментів впливу на міжнародній арені. Проте останнім часом країна зіткнулася зі значною конкуренцією з боку інших держав, які активно розвивають свої культурні програми для зміцнення глобального впливу. Ця конкуренція створює серйозні виклики, які США не можуть ігнорувати.

Одним із ключових гравців у цій сфері є Китай, який вкладає значні ресурси у просування своєї культури через ініціативу "Пояс і Шлях" та Інститути Конфуція, що діють у понад 140 країнах. Вони пропонують освітні програми, курси китайської мови та культурні обміни, що сприяють зміцненню позицій Китаю у світі. Європейський Союз також активно просуває свої культурні ініціативи через програми, як-от "Creative Europe", а країни на кшталт Франції, Німеччини та Великої Британії використовують свої потужні культурні інституції, такі як "Альянс Франсез" чи "Гете-Інститут" [36].

Конкуренція особливо посилюється у стратегічно важливих регіонах. В Африці Китай інвестує мільярди доларів у культурні та економічні проєкти, що значно послаблює вплив США. У Південно-Східній Азії Південна Корея використовує свою поп-культуру, зокрема "K-wave", для залучення молодшої аудиторії. На Близькому Сході країни, такі як Саудівська Аравія та ОАЕ, будують культурні центри, музеї та проводять масштабні міжнародні заходи, щоб покращити свій імідж у світі.

Важливим фактором є використання сучасних технологій для просування культури. Наприклад, Китай активно розвиває свої медіаплатформи, такі як CGTN, для міжнародної аудиторії. Південна Корея та Японія ефективно використовують соціальні мережі й стримінгові сервіси, такі як YouTube і TikTok, для популяризації своєї музики, серіалів та іншої культури серед молоді. Це дозволяє цим країнам охоплювати аудиторію, яка традиційно орієнтувалася на американську культуру.

Разом із цим, привабливість американської культури почала знижуватися. Хоча Голлівуд, музика та поп-культура США все ще залишаються впливовими, інтерес до регіональних культур, таких як корейські серіали чи індійське кіно, поступово зростає. Додатковим викликом є критика зовнішньої політики США, яка іноді створює негативне враження про країну і, як наслідок, знижує ефективність її культурної дипломатії.

Глобальні кризи, такі як пандемії, зміна клімату, економічні рецесії, міграційні хвилі та військові конфлікти, суттєво ускладнюють реалізацію культурної дипломатії США. Ці проблеми не лише впливають на здатність країни підтримувати свої культурні ініціативи, але й формують нові виклики у відносинах з міжнародною спільнотою. Одним із найяскравіших прикладів є пандемія COVID-19, через яку зупинились міжнародні подорожі, що призвело до скасування багатьох культурних програм. Переважна більшість ініціатив перейшла в онлайн-формат, що значно зменшило їхній вплив через обмеження віртуального спілкування. Відсутність фізичної присутності американських

культурних заходів у багатьох країнах створила вакуум, який швидко заповнили інші держави, такі як Китай і країни Європейського Союзу [19].

Зміна клімату також становить серйозний виклик для культурної дипломатії. США неодноразово зазнавали критики за свою політику у сфері боротьби зі зміною клімату, зокрема за вихід з Паризької кліматичної угоди у 2017 році (до повернення у 2021 році). Водночас багато країн, які є партнерами США, стикаються зі значними екологічними викликами, що відволікає їхні ресурси від культурної співпраці. Брак екологічної тематики у культурних програмах США також знижує їхню привабливість, особливо серед молодого покоління, яке активно підтримує ініціативи з захисту довкілля [15].

Економічні кризи, такі як глобальна рецесія 2008 року або економічні наслідки пандемії, призвели до зменшення фінансування культурних ініціатив. У періоди економічних труднощів уряд США був змушений зосереджувати ресурси на внутрішніх потребах, зменшуючи бюджети програм культурної дипломатії. Крім того, приватний сектор також скоротив спонсорську підтримку, що ще більше ускладнило реалізацію культурних проєктів. Поглиблення соціальної нерівності, як у США, так і в країнах-партнерах, створює додаткові бар'єри для взаєморозуміння та ефективності культурних ініціатив.

Крім того, політика США щодо міграції часто зазнає критики з боку міжнародної спільноти, що послаблює імідж країни як символу свободи та можливостей. Масові міграційні хвилі змінюють демографічний склад аудиторій, що вимагає адаптації культурних програм до нових умов. Водночас напруження між країнами, які приймають мігрантів, і країнами їхнього походження ускладнює міжкультурний діалог.

Військові конфлікти та геополітична нестабільність також впливають на культурну дипломатію. У регіонах збройних конфліктів, таких як Близький Схід або Східна Європа, реалізація культурних ініціатив часто ускладнюється через небезпеку та обмеження доступу. Участь США у військових операціях іноді негативно сприймається місцевим населенням, що послаблює довіру до

культурних програм. У таких умовах інші гравці, як-от Китай, активно просувають свої культурні ініціативи, заповнюючи простір, де вплив США зменшується.

Глобальні інформаційні кризи також створюють нові перешкоди. Поширення фейкових новин і пропаганди підриває довіру до США і ускладнює комунікацію з аудиторією. У сучасному інформаційному середовищі культурна дипломатія стикається з конкуренцією за увагу, особливо у періоди криз, коли основний фокус громадськості спрямований на вирішення нагальних проблем.

Одним із основних факторів, що впливають на сприйняття США за кордоном, є їхня зовнішня політика. З одного боку, США визнають як глобального лідера, що відстоює демократію, права людини та економічну стабільність. З іншого боку, військові інтервенції, санкції та підтримка суперечливих політичних режимів викликають критику і недовіру, особливо у таких регіонах, як Близький Схід і Південна Америка. У цих частинах світу США часто сприймаються як держава, що нав'язує свої інтереси, ігноруючи локальні потреби.

Голлівуд, музика, технологічні досягнення та модні тренди формують позитивний образ США як інноваційної країни. Однак домінування американської культури часто сприймається як загроза локальним традиціям, що породжує побоювання "культурної колонізації". Додатково, деякі голлівудські фільми й серіали підкреслюють внутрішні проблеми США, такі як расова нерівність, насильство чи економічна несправедливість, що формує суперечливий імідж країни за кордоном.

Соціальні та політичні виклики всередині США також суттєво впливають на їхній міжнародний образ. Проблеми расової дискримінації, які отримали глобальний резонанс завдяки руху Black Lives Matter, підривають сприйняття США як взірця рівності та справедливості. Водночас внутрішній політичний поділ і поляризація, які активно висвітлюються у міжнародних медіа, створюють враження нестабільності всередині країни. Критика

капіталістичної системи, зокрема щодо економічної нерівності, також впливає на сприйняття США, особливо в країнах, які прагнуть до соціальної рівності.

Військова присутність США у багатьох країнах світу є ще одним чинником, що формує суперечливе уявлення про країну. Американські військові бази часто розглядаються як гарантія стабільності, але водночас вони можуть асоціюватися з домінуванням і контролем. Участь США у військових конфліктах, наприклад, в Іраку чи Афганістані, нерідко викликає негативну реакцію через жертви серед цивільного населення. Це значно ускладнює діалог із населенням постраждалих регіонів.

Економічний імідж США також має свої суперечності. З одного боку, американські технологічні гіганти, такі як Google, Apple, Amazon, символізують інновації та успіх. З іншого боку, їх звинувачують у монополізмі та надмірному використанні глобальних ресурсів. Торгові війни, зокрема з Китаєм, створюють напруження у міжнародних відносинах, що послаблює сприйняття США як надійного партнера.

3.2. Шляхи вдосконалення культурної дипломатії США в умовах сучасних міжнародних викликів

Для того, щоб покращити міжнародний імідж, США мають адаптувати культурну дипломатію до сучасних реалій. Насамперед, важливо підкреслювати багатогранність і різноманітність американського суспільства, акцентуючи увагу на досягненнях різних етнічних і соціальних груп. Також варто зосередитися на підтримці локальних культур у країнах-партнерах, демонструючи повагу до їхніх традицій і звичаїв.

Особливу увагу слід приділити актуальним темам, таким як боротьба зі зміною клімату, пандеміями та захист прав людини. Інтеграція цих питань у культурну дипломатію зробить американські програми більш привабливими для сучасної аудиторії, особливо для молоді. Використання інноваційних підходів та новітніх каналів зв'язку, таких як соціальні мережі та стримінгові

платформи, дозволить ефективніше донести позитивний образ Америки до різних куточків світу.

Щоб залишатися конкурентоспроможними, США повинні адаптуватися до нових умов. Насамперед, необхідно збільшити фінансування культурної дипломатії, інвестуючи у програми обміну, підтримку митців та освітні ініціативи. Використання інноваційних підходів, таких як активна присутність у соціальних мережах і цифрових платформах, допоможе залучати молоді аудиторії.

Також важливо зміцнити співпрацю з приватним сектором. Голлівуд, музична та видавнича індустрії можуть стати надійними партнерами у просуванні американської культури за кордоном. Крім того, США мають розширювати культурні обміни та збільшувати кількість стипендій і програм для студентів та митців, щоб зміцнювати зв'язки з іноземними аудиторіями.

Розширення підтримки локальних ініціатив і співпраці з місцевими громадами сприятиме створенню більш інклюзивних програм, які відображатимуть багатогранність американського суспільства. Це дозволить США залишатися впливовим гравцем на міжнародній арені, використовуючи культурну дипломатію для зміцнення своїх позицій у світі.

Необхідно впровадити низку стратегічних рішень щодо бюджету програм культурної дипломатії. По-перше, збільшення стабільного фінансування через створення постійних фондів та збільшення частки бюджету Державного департаменту на культурну дипломатію дозволить забезпечити сталість програм. По-друге, варто спростити регуляції для залучення приватного сектору, стимулюючи державно-приватне партнерство. Це допоможе інтегрувати ресурси бізнесу в культурні ініціативи та залучити нові підходи [9].

Крім того, слід активніше підтримувати культурну дипломатію на місцевому рівні шляхом передачі частини грантів і контрактів регіональним організаціям. Це дозволить поєднати федеральну підтримку з ресурсами місцевих громад та приватного сектору. Також необхідно оптимізувати

адміністративні витрати, щоб забезпечити більше фінансування для безпосередньої реалізації програм.

Довгострокове планування, зокрема щодо цілей та перспектив розвитку ключових ініціатив, таких як Fulbright, American Film Showcase, гарантуватиме стабільність і зростання цих програм навіть у складні економічні періоди.

Для подолання викликів, пов'язаних із поляризацією, культурна дипломатія має формувати узгоджений наратив, який відображає багатогранність американського суспільства. Програми повинні бути інклюзивними, залучати представників різних етнічних, соціальних і політичних груп. Важливо також проводити освітні кампанії, які пояснюють громадянам значення культурної дипломатії для національних інтересів.

Здебільшого, країни схвально ставляться до американських популярних культурних товарів і послуг і купують їх, але також бояться втратити власні культурні традиції. Тому:

- програми США повинні підкреслювати цінність інших культур, демонструвати відкритість до навчання у них та сприяти збереженню їхніх традицій, історичних пам'яток і артефактів.

- Варто звернути увагу на те, що міжкультурний обмін має бути взаємним. Культурні програми мають створювати можливості як для представлення американської культури за кордоном, так і для ознайомлення американців з культурами інших країн. Такі ініціативи не лише допомагають покращити взаєморозуміння, але й сприяють зміцненню зв'язків між іммігрантами та їхньою культурною спадщиною.

- Культурні ініціативи мають враховувати особливості країн, у яких вони реалізуються, і не лише пропонувати до вивчення фрагменти американської культури, але й адаптувати їх до місцевого контексту, щоб зробити їх максимально релевантними.

Крім того, варто удосконалити діяльність федерального уряду та Державного департаменту США таким чином, щоб:

- публічна і культурна дипломатія мають стати невід’ємною частиною навчання на всіх рівнях дипломатичної служби – від молодих працівників закордонних місій до послів;
- оцінка та просування співробітників дипломатичної служби та інших представників США за кордоном мають враховувати їхню ефективність у публічній та культурній дипломатії;
- департамент внутрішньої безпеки та Державний департамент мають спільно вдосконалити процедуру видачі віз, зробивши її швидшою та менш складною для іноземних гостей, митців і науковців. Особливу увагу слід приділити тим, хто неодноразово отримував візи і не становив загрози;
- слід розробити системи для підтримки зв’язку з учасниками програм обміну, а також для оцінки впливу культурної та публічної дипломатії на іноземну аудиторію.

Отже, образ США за кордоном є складним і багатогранним, але його покращення є ключовим завданням для ефективної культурної дипломатії. Зміцнення довіри до США через демонстрацію їхніх цінностей, інновацій і поваги до інших культур допоможе країні залишатися глобальним лідером у сучасному світі.

Висновки до розділу 3

Підбиваючи підсумки, з’ясовано, що культурна дипломатія США, будучи стратегічним інструментом зовнішньої політики, стикається з низкою серйозних викликів, що підривають її ефективність та вплив на міжнародній арені. Фінансові обмеження, спричинені бюджетними скороченнями та зміною політичних пріоритетів, ускладнюють сталий розвиток програм і ініціатив. Хоча державно-приватні партнерства можуть частково компенсувати дефіцит ресурсів, вони часто супроводжуються проблемами узгодження інтересів, контролю над контентом і сприйняття з боку іноземної аудиторії.

Культурні непорозуміння та неправильна інтерпретація американських цінностей можуть призвести до формування антиамериканських настроїв і посилення негативних стереотипів. Внутрішня поляризація в американському суспільстві додатково ускладнює формування єдиного та послідовного наративу, що відображає багатогранність та спільні цінності нації. Конкуренція з боку інших країн, які активно просувають свої культурні програми, глобальні кризи та суперечливий образ США за кордоном створюють додаткові перешкоди для успішної реалізації культурної дипломатії.

З нашої точки зору, для подолання цих викликів США необхідно переглянути та вдосконалити свої підходи до культурної дипломатії. Це включає збільшення стабільного фінансування, посилення інклюзивності програм, адаптацію до сучасних технологій та актуальних глобальних питань. Крім того, зроблено акцент на взаємному культурному обміні, повазі до локальних традицій та активній співпраці з міжнародними партнерами сприятиме зміцненню позитивного іміджу США та підвищенню ефективності їхньої культурної дипломатії в умовах сучасних міжнародних викликів.

ВИСНОВКИ

Отже, під час ґрунтовного аналізу феномена культурної дипломатії США було отримано наступні результати.

1. Визначено, що культурна дипломатія постає як життєво важливий елемент сучасної системи міжнародних відносин, особливо в умовах культурних конфліктів, що характеризують глобальний ландшафт. Встановлено, що культурна дипломатія охоплює різні форми, включаючи музичну, мистецьку дипломатію та популяризацію мов. Вона спрямована на активну взаємодію з іноземною громадськістю через культурний обмін, мистецькі програми, виставки та освітні ініціативи. Також виявлено три основні цілі культурної дипломатії: захист національної ідентичності, підвищення престижу країни на міжнародній арені та сприяння взаєморозумінню між народами.

2. Розглянуто теоретичні підходи до вивчення культурної дипломатії в міжнародних відносинах. Встановлено, що класичний та структурний реалізм переважно ігнорують культурну дипломатію, фокусуючись на матеріальних чинниках влади та безпеки. Для реалістів культурна дипломатія не є суттєвим інструментом зовнішньої політики, оскільки вони акцентують увагу на державних інтересах та військовій силі. Лібералізм, навпаки, визнає важливість культурної дипломатії, підкреслюючи роль транснаціональних відносин та співпраці між державами і недержавними акторами. Конструктивізм надає культурній дипломатії особливого значення, розглядаючи її як механізм формування ідентичності та впливу на міжнародне сприйняття держави. Також було розглянуто підходи в рамках дипломатичних досліджень, де культурна дипломатія еволюціонувала від інструменту державної пропаганди до багатогранного процесу, який включає різних акторів та використовує сучасні технології для взаємодії з іноземною аудиторією.

3. З'ясовано роль основних інституцій та механізмів культурної дипломатії Сполучених Штатів Америки, що мають децентралізовану

структуру, де значну роль відіграють як федеральні, так і місцеві органи влади. На федеральному рівні ключовим інститутом є Бюро з питань освіти та культурних зв'язків Державного департаменту, яке відповідає за розробку та реалізацію освітніх, культурних, спортивних та професійних програм обміну. Через такі програми, як Фулбрайт, Міжнародна програма лідерства, Arts Envoy та інші, Бюро сприяє зміцненню взаєморозуміння між США та іншими країнами, просуванню демократичних цінностей та підтримці зовнішньополітичних цілей Сполучених Штатів.

4. Було прослідковано еволюцію культурної дипломатії як довгий та багатогранний шлях від неформальних дій окремих осіб у XVIII-XIX століттях до стратегічного інструмента зовнішньої політики в період холодної війни та до сучасних глобальних ініціатив. На ранніх етапах американські бізнесмени, митці та інші неурядові актори виконували роль культурних послів, формуючи міжнародне сприйняття США через особисті контакти та культурні артефакти. Наразі США мають розгалужену систему, що залучає як урядових акторів, так і приватний сектор, неурядові організації та окремих діячів. Відбулася зміна фокусу з Європи на інші регіони світу, зокрема на Близький Схід, Азію та Південну Америку. Сучасні ініціативи, такі як хіп-хоп дипломатія, культурні обміни та просування ідей через цифрові платформи, відображають прагнення США до інновацій та врахування культурного контексту різних країн.

5. Виявлено ключові програми культурної дипломатії США в контексті зовнішньої інформаційної політики, які використовуючи культурні обміни, кіно, музику, мистецтво просувають американські ідеали серед інших націй. Зокрема, такі програми як American Film Showcase, що використовує кіно як засіб міжкультурного діалогу, American Music Abroad, що використовує універсальну мову музики для побудови мостів між націями, програма Фулбрайта, що через культурний та освітній обмін сприяє розвитку міжкультурної компетентності, взаєморозуміння та довготривалих професійних і особистих зв'язків. Спеціальні програми та ініціативи, такі як America House в Україні, демонструють зусилля США у просуванні своїх

культурних цінностей та підтримці громадянського суспільства на місцевому рівні.

6. Оцінено ефективність реалізації культурної дипломатії США в контексті зовнішньої інформаційної політики. Вона відіграє складну та неоднозначну роль у міжнародних інформаційно-комунікаційних процесах, поєднуючи як позитивні, так і негативні наслідки. Культурна дипломатія сприяла просуванню американських цінностей, таких як демократія, свобода та права людини, впливаючи на розвиток демократичних інститутів у різних країнах, а також відкрила нові ринки для американських індустрій, сприяючи економічному зростанню та міжнародному співробітництву. Ефективність реалізації програм культурної дипломатії залежить від балансу між просуванням власних цінностей і повагою до культурних особливостей інших націй.

7. Схарактеризовано основні проблеми та виклики у сфері культурної дипломатії Сполучених Штатів Америки. Серед них, по-перше, бюджетні обмеження та нестабільність фінансування програм культурної дипломатії, що значно ускладнюють реалізацію довгострокових ініціатив. По-друге, культурні непорозуміння та комунікаційні бар'єри, що створюють ризик неправильного тлумачення повідомлень і цінностей, які США намагаються передати. По-третє, США часто звинувачують у культурному імперіалізмі, нав'язуванні своїх цінностей та економічному домінуванню через культурні засоби. По-четверте, внутрішня поляризація в американському суспільстві ускладнює формування єдиного наративу про американські цінності та культуру. По-п'яте, посилення конкуренції з боку інших держав, таких як Китай, Європейський Союз та Південна Корея, створює серйозні загрози втрати міжнародного впливу. По-шосте, глобальні кризи–пандемії, зміна клімату, економічні рецесії, міграційні хвилі та військові конфлікти–суттєво ускладнюють реалізацію культурної дипломатії.

8. Запропоновано шляхи вдосконалення культурної дипломатії США в умовах сучасних міжнародних викликів, зокрема, пропонується

підкреслювати багатогранність та різноманітність американського суспільства, використовувати сучасні канали комунікації, проводячи активну діяльність у соціальних мережах, збільшити фінансування програм культурної дипломатії, у тому числі розширюючи співпрацю з приватним сектором. Також рекомендується звернути увагу на покращення діяльності на рівні федерального уряду та Державного департаменту шляхом інтеграції публічної та культурної дипломатії в навчальні програми для дипломатів, спрощення візових процедур для іноземних митців та науковців.

Таким чином, результати роботи мають як теоретичну, так і практичну цінність. Вони можуть бути використані для вдосконалення стратегій зовнішньої інформаційної політики США, розробки нових культурних програм, а також подальших наукових досліджень у цій галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матвійчук Н. Культурна дипломатія США за президентства Д. Трампа. URL: http://politicus.od.ua/4_2020/21.pdf (дата звернення: 26.11.2024).
2. Стасевська О. А., Маланчук І. І. Культурна дипломатія: симбіоз культурного та правового потенціалу. *Право та інновації*. 2021. № 1. С. 89–95.
3. Шійзм під соціалістичними гаслами. Як Іран став ісламською республікою. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29764250.html> (дата звернення: 20.11.2024).
4. America House and American Spaces in Ukraine. URL: <https://www.irex.org/project/america-house-and-american-spaces-ukraine> (Last accessed: 30.10.2024).
5. American Film Showcase. Our Impact. URL: <https://americanfilmshowcase.com/our-impact/> (Last accessed: 28.10.2024).
6. American House Kyiv Instagram. URL: <https://www.instagram.com/amhousekyiv?igsh=dXZ3dzkwZW4xMGFu> (Last accessed: 30.10.2024).
7. American Music Abroad. URL: <https://americanmusicabroad.org/> (Last accessed: 28.10.2024).
8. Arndt Richard T. *The First Resort of Kings: American Cultural Diplomacy in the Twentieth Century*. Potomac Books, 2005. 608 p.
9. Banks, Robert. "A Resource Guide to Public Diplomacy Evaluation." *Figueroa Press*, 2011. 152 p.
10. Barston R. *Modern Diplomacy*. 4th ed. London: Routledge, 2013. 454 p.
11. Bell Karen B. *Developing a 'Sense of Community:' U.S. Cultural Diplomacy and the Place of Africa during the Early Cold War Period, 1953–64 The United States and West Africa: Interactions and Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
12. Belmonte Laura A. *Selling the American Way: U.S. Propaganda and the Cold War*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press, 2013. 272 p.

13. Bound, K., Briggs, R., Holden, J., Jones, S. Cultural Diplomacy. London: Demos, 2007. 111 p.
14. Carnegie Endowment for International Peace. Polarized Politics Has Infected American Diplomacy. URL: <https://carnegieendowment.org/posts/2020/07/polarized-politics-has-infected-american-diplomacy?lang=en> (Last accessed: 13.11.2024).
15. Climate change: US formally withdraws from Paris agreement. BBC. URL: <https://www.bbc.com/news/science-environment-54797743> (Last accessed: 26.11.2024).
16. Cross Mai'a K. Davis. Conceptualizing European Public Diplomacy / Eds: Cross M. K. Davis, Melissen J. (Eds.) European Public Diplomacy: «Soft Power» at Work. New York: Palgrave Macmillan, 2013. P. 1–13.
17. Cull Nicholas J. The Decline and Fall of the United States Information Agency: American Public Diplomacy, 1989–2001. Palgrave Macmillan, 2012. 277 p.
18. Cull Nicholas John. The Cold War and the United States Information Agency: American Propaganda and Public Diplomacy, 1945–1989. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 568 p.
19. Cultural diplomacy under the “digital lockdown”: pandemic challenges and opportunities in museum diplomacy. National Center for Biotechnology Information. Article from PubMed Central. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8547293/> (Last accessed: 25.11.2024).
20. Cummings Milton C. Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey. Washington, D.C.: *Centre for Arts and Culture*, 2003. 15 p.
21. Deutsch, K. The Analysis of International Relations. USA: Prentice Hall, 1988. 214 p.
22. Diamond Larry. Facing Up to the Democratic Recession. Journal of Democracy. 2015. Vol. 26. No. 1. P. 141–155.
23. Dizard Jr. Wilson P. Inventing Public Diplomacy: The Story of the U.S. Information Agency. Lynne Rienner Publishers, 2004. 255 p.

24. Dower John W. Embracing Defeat: Japan in the Wake of World War II. W.W. Norton & Company, 1999.
25. Ellwood David W. The Shock of America: Europe and the Challenge of the Century. Oxford: Oxford University Press, 2012. 592 p.
26. Elsaesser T. European Cinema as World Cinema: A New Beginning? European Cinema: Face to Face with Hollywood. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2005. P. 485–514.
27. Frey Marc. Tools of Empire: Persuasion and the United States' Modernizing Mission in Southeast Asia. *Diplomatic History*. 2003. Vol. 27. No. 4. P. 543–568.
28. Friedman M. P. Anti-Americanism and U.S. Foreign Relations. *Diplomatic History*. 2008. Vol. 32. No. 4 (September). Special Forum with Environmental History. Oxford University Press. P. 497–514.
29. Giuda Michelle S. Trump Administration Diplomacy. CSpan. September 30, 2019. URL: <https://www.c-span.org/video/?464831-1/trump-administration-diplomacy> (Last accessed: 04.10.2024).
30. Glušac Luka. Cultural Diplomacy in Action: The United States' Export of Hip Hop to the Muslim World. *Serbian Political Thought*. 2016. Vol. 13. No. 1. P. 75–92.
31. Goff P., Cooper A. F. Cultural Diplomacy / Eds. Heine J., Thakur R. *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*. Oxford: Oxford University Press, 2013. 420 p.
32. Graham S. E. The (Real) Politics of Culture: U.S. Cultural Diplomacy in UNESCO, 1946–1954. *Diplomatic History*. 2006. Vol. 30. No. 2. P. 231–251.
33. Haigh A. Cultural Diplomacy in Europe. Strasbourg: Council of Europe; Manhattan Pub. Co, 1974. 251 p.
34. Halfeld Adolf. Amerika Und Der Amerikanismus Kritische Betrachtungen Eines Deutschen und Europaeers. Jena: Diederichs, 1927.

35. Hart Justin. *Empire of Ideas: The Origins of Public Diplomacy and the Transformation of U.S. Foreign Policy*. New York: Oxford University Press, 2013. 296 p.
36. Hartig, Falk. *Chinese Public Diplomacy: The Rise of the Confucius Institute*. Routledge, 2015. 204 p.
37. Hartz Louis. *The Liberal Tradition in America: An Interpretation of American Political Thought since the Revolution*. New York: Harcourt, Brace & Company, 1955. 329 p.
38. Hayden Craig. *The Rhetoric of Soft Power: Public Diplomacy in Global Contexts*. Lexington Books, 2012. 300 p.]
39. Hirsch J. L. The Black Hawk Down Effect. *Foreign Policy*. 2011. August 12. URL: <https://foreignpolicy.com/2011/08/12/the-black-hawk-down-effect/> (Last accessed: 26.10.2024).
40. Holsti K. J. *The Problem of Change in International Relations Theory*. Institute of International Relations, The University of British Columbia. Working Paper. 1998. № 26. 21 p.
41. Huntington, S. *The Clash of Civilizations*. *Foreign Affairs*. 1993. Vol. 72 (3). P. 22–49.
42. Institute of International Education. *Open Doors 2019: Report on International Educational Exchange*. URL: <https://opendoorsdata.org/> (Last accessed: 02.11.2024).
43. Jaramillo Jassir, M. *Poder Blando y Diplomacia Cultural*. Bogotá: Universidad del Rosario, 2015. 158 p.
44. Joseph Franz Martin, Aron Raymond. *As Others See Us: The United States through Foreign Eyes*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1959. 360 p.
45. Keen David. *Useful Enemies: When Waging Wars Is More Important Than Winning Them*. Yale University Press, 2012. 304 p.
46. Kepel, Gilles. *Jihad: The Trail of Political Islam*. Harvard University Press, 2002. 454 p.

47. Krenn Michael L. The History of United States Cultural Diplomacy, 1770 to the Present Day. London: Bloomsbury Academic, 2017. 33 p.
48. Lenoir T., Caldwell L. The Military-Entertainment Complex. Vol. 4. Harvard University Press, 2018. 272 p.
49. Marcuse Herbert. One-Dimensional Man. Boston: Beacon Press, 1964. 324 p.
50. Medin B., Koyuncu S. Cinema as a Soft Power Instrument: Hollywood Cinema Case. International Journal of Social Sciences and Education Research. 2017. Vol. 3. No. 3. P. 836–844.
51. Mehring Frank. The Promises of ‘Young Europe’: Cultural Diplomacy, Cosmopolitanism, and Youth Culture in the Films of the Marshall Plan. European Journal of American Studies. 2012. Vol. 7. № 2.
52. Moravcsik A. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics. International Organization. 1997. Vol. 51. No. 4 (Autumn). P. 513–553.
53. Morgenthau H. Politics Among Nations. 5th ed. New York: Knopf, 1978. 15 p.
54. Nolan Mary. Visions of Modernity: American Business and the Modernization of Germany. New York: Oxford University Press, 2011. 336 p.
55. Nye J. S. Get Smart: Combining Hard and «Soft Power». Foreign Affairs. 2009. Vol. 88 (July/August). P. 160–163.
56. Nye J. S. Jr. “Soft Power”: The Means to Success in World Politics. New York: Public Affairs, 2004. 208 p.
57. Office of Citizen Exchanges. About Bureau: Organizational Structure. URL: <https://eca.state.gov/about-bureau/organizational-structure/office-citizen-exchanges> (Last accessed: 15.10.2024)
58. Pells Richard H. Modernist America: Art, Music, Movies, and the Globalization of American Culture. Yale University Press, 2011. 512 p.
59. Public Diplomacy in the Trump Administration. The Heritage Foundation, September 30, 2019. URL: <https://www.heritage.org/global->

politics/event/public-diplomacy-the-trump-administration (Last accessed: 04.10.2024).

60. Rashidi Y., Saei G., Faraji M. R., Hosseinin L. The Mediating Role of Cinema in Representation of Hard Power: Case Study: The Movie "Zero Dark Thirty" Vol. 4. No. 12. 2014. P. 128.

61. Rosenau J. N. The Study of Global Interdependence. Essays on the Transnationalization of World Affairs. London: Frances Pinter, 1980. 334 p.

62. Sadlier Darlene J. Americans All: Good Neighbor Cultural Diplomacy in World War II. Austin: University of Texas Press, 2013. 251 p.

63. Samovar Larry A., et al. Communication Between Cultures. Cengage Learning, 2017. 432 p.

64. Satow E. M. A Guide to Diplomatic Practice. London: Longman, 1932. 542 p.

65. Schiller Herbert. Mass Communications and American Empire. Boston: Beacon Press, 1969.

66. Scott-Smith Giles. Mapping the Undefinable: Some Thoughts on the Relevance of Exchange Programs within International Relations Theory. The Annals of the American Academy of Political and Social Science. 2008. Vol. 616. No. 1. P. 173–195.

67. Scott-Smith Giles. Transatlantic Cultural Relations, Soft Power, and the Role of US Cultural Diplomacy in Europe. European Foreign Affairs Review. 2019. Vol. 24. № 2. P. 21–42.

68. Smith Tony. America's Mission: The United States and the Worldwide Struggle for Democracy. Princeton University Press, 2012. 528 p.

69. Sports Envoy Program. URL: <https://sportsenvoy.org/> (Last accessed: 13.11.2024).

70. Sports Visitor Program. URL: <https://sportsvisitor.org/> (Last accessed: 13.11.2024).

71. Statler K. The Sound of Musical Diplomacy. *Diplomatic History*. 2012. Vol. 36 (1). P. 71–75.

72. Tannenwald N. Ideas and Explanation: Advancing the Research Agenda / Eds. N. Tannenwald and W. C. Wohlforth. The Role of Ideas and the End of the Cold War. *Special Issue of The Journal of Cold War Studies*. 2005. Vol. 7. № 2 (Spring). P. 13–42.
73. Tomlinson John. Cultural Imperialism: A Critical Introduction. Continuum, 1991. 200 p.
74. U.S. Department of State. 2023 ACPD Annual Report. URL: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/01/2023_ACPD_Annual_Report_508C_v2-1.pdf (Last accessed: 28.11.2024).
75. U.S. Department of State. Arts Envoy Program. URL: <https://exchanges.state.gov/us/program/arts-envoy> (Last accessed: 19.10.2024)
76. U.S. Department of State. Foreign Broadcast Service: Bureau of Educational and Cultural Affairs. 2022. URL: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/10/FBS_ECA_10JAN2022_PUBLIC.pdf (Last accessed: 04.10.2024).
77. U.S. Department of State. Fulbright Program. URL: <https://eca.state.gov/fulbright> (дата звернення: 15.11.2024).
78. U.S. Department of State. USIA–A Commemoration. URL: <https://1997-2001.state.gov/usia.html> (Last accessed: 12.11.2024).
79. USAID Official Website. URL: <https://www.usaid.gov> (Last accessed: 02.10.2024).
80. USAID. Joint Strategic Plan FY 2022–2026: Results and Data. URL: <https://www.usaid.gov/results-and-data/planning/joint-strategic-plan/fy-2022-2026> (Last accessed: 15.10.2024)
81. Von Eschen Penny M. Satchmo Blows Up the World: Jazz Ambassadors Play the Cold War. Harvard University Press, 2004. 352 p.
82. Wagnleitner Reinhold. Coca-Colonization and the Cold War: The Cultural Mission of the United States in Austria after the Second World War. University of North Carolina Press, 1994. 392 p.

83. Waltz K. International Politics Is Not Foreign Policy. *Security Studies*. 1996. Vol. 6. Issue 1. P. 54–57.
84. Wasson H. Experimental Viewing Protocols: Film Projection and the American Military / Eds: Wasson H., Grieverson L. *Cinema's Military Industrial Complex*. 1st ed. University of California Press, 2018. P. 25–43.
85. Wendt A. *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 477 p.
86. Wulf Andrew James. *U.S. International Exhibitions during the Cold War: Winning Hearts and Minds through Cultural Diplomacy*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2015. 356 p.
87. Berridge G. R. *Diplomacy: Theory and Practice*. 4th ed. London: Palgrave Basingstoke, 2010. 282 p.